

Universitātes aqvīze

OTRDIENA,
7. OKTOBRIS
2003. GADS

Nº3

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

aktualitāte

"Latviešu valoda ir kā atslēga Eiropas valodām"

Latvijas Universitātes 84. dzimšanas dienā Godabiedra nosaukumu saņēma ROZE MARIJA FRANSUĀ - docente no Lježas universitātes Beļģijā. Savu uzrunu šajā svinīgajā brīdī viņa teica latviski. Lūk, fragments no tās: "Kad es sāku mācīties latviešu valodu, man likās, ka tā ir kā atslēga citām Eiropas valodām. Tādēļ man sagādāja prieku dižā armēnu valodnieka Hvačja Ačarjana teiktais, ka, lai labi saprastu Eiropas valodu struktūru, noteikti jāapgūst kāda baltu mēle. Šī iemesla dēļ būtu vēlams palielināt baltu valodu katedru skaitu Eiropas universitātēs, jo mums jākopj Eiropas daudzvalodību un jāaudzina mūsu pēcteči daudzvalodīgā vidē no agras bērnības. Ja mūsu bēri mā-

cītos visi tikai vienu vienīgu svešvalodu, tas nozīmētu, ka drīz pazustu mūsu valodas un līdz ar tām - mūsu Eiropas ģimenes pamatezīmes. Valodas nozīmīgumu nevērtē pēc runātāju skaita, bet pēc literatūras un kultūras."

Par to, kā veidojusies docentes Rozes Marijas Fransuā sadarbība ar LU Moderno valodu fakultāti, stāsta profesors ANDREJS BANKAVS: "Jau vairākus gadus Roze Marija Fransuā Moderno valodu fakultātē lasa studentiem belģu literatūras kursu. Nozīmīgs ir viņas devums latviešu literatūras popularizēšanā - franšizonajās valstis viņa izdevusi vairākas grāmatas. Visslavenākā no tām ir plašā mūsdienu latviešu dzejnieku darbu atdzeojumi, ari bilingvālie. Šīs ir nākamais izdevums vairāk nekā pēc 70 gadu pārtraukuma. Tam ir divi ievadi. Pirmo rakstījis profesors Viesturs Vecgrāvis, bet otro - tulkotāja Roze Marija Fransuā.

7. lpp. ►

antoloģija "Plavās kailām kājām". Tā izdota pagājušajā gadā un guvusi ievērību Francijā, Belgijā un citur. Atdzejošanas un tulkošanas darbā docente ir veiksmīgi iesaistījusi mūsu fakultātes absolventes un dzejnieci Dagniju Dreiku. Ja atceramies latviešu literatūras vēsturi, 30. gados Elza Stērste izdeva latviešu dzejas antoloģiju franču valodā ar septiņu latviešu autoru darbiem. Pagājušajā gada iznākušajā bilingvālajā antoloģijā ir vairāk nekā 30 moderno latviešu dzejnieku darbu atdzeojumi, ari bilingvālie. Šīs ir nākamais izdevums vairāk nekā pēc 70 gadu pārtraukuma. Tam ir divi ievadi. Pirmo rakstījis profesors Viesturs Vecgrāvis, bet otro - tulkotāja Roze Marija Fransuā.

Valoda kā atslēga, kā līdzeklis ceļā uz sazināšanos. Dažkārt runājam vienā valodā, bet nesaprotam viens otru. Citeiz saka: vini jau saprotas bez vārdiem...

Ir labi strādāt, ja ar kolēģiem var saprasties no pusvārda. Kā ceļu viens pie otra meklē cilvēki, kam mātes valodas ir atšķirīgas? Sākumā ar kopīgi mācītu svešvalodu, bet nākamais tilts - vēlme iemācīties otru dzimto valodu. Gribu ziņāt, ar ko tu sācies.

Sajā numurā daudz runāsim par vēlmi tuvināties citādajam, palīgā nemot arī valodu.

ILZE BRINKMANE

Dažādu stipendiju un balvu ieguvēji
LU 84. gadskārtā fotomirklos

- 6. lpp.

"Studentu Pieturas" vadītāji Anna un Artūrs

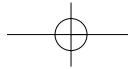
Turpināsim "UA" sadarbību ar radio "NABA"

- 11. un 12. lpp.

Lekcija par Nīderlandi

7. lpp. ►

jaunumi

Universitātes viesi

Septembra nogalē Universitātē bija daudz viesu. Pārrunāt augstākās izglītības un pētniecības sadarbības iespējas tuvākajā perspektīvā ieradās pārstāvji no Austrālijas parlamenta. Attēlā: delegācijas vadītājs senators Grant Chapman uzrunā LU rektori Ivaru Laci

Viesu vidū arī Ķīnas Tautas Republikas vēstnieks Latvijā Viņa Ekselence H. E. Wang Kaiwen

Ķīnas TR dibināšanas 54. gadadienai veltītu fotoizstādi sarūpeja Ķīnas vēstniecība Latvijā un LU Orientālistikas nodaļa. LU Vēstures muzeja izstāžu zālē bija iespēja skatīt senās civilizācijas zemes, kurai ir jau ap 5000 gadu ilga vēsture, atspulgus fotogrāfijās, vi-deostāstā, mākslas un sadzīves priekšmetos

konferences

“Ebreji mainīgajā pasaule”

No 16. līdz 17. septembrim LU noritēja jau piektā starptautiskā konference ar nosaukumu “Ebreji mainīgajā pasaule”. Tās tēma - Latvijas un Baltijas ebreji Eiropas vēsturē un kultūrā.

Pirmā konference notika 1995. gadā, un tajā tika nolasīti 37 referāti par filozofijas, kultūras, demogrāfijas, ebreju izglītības, Austrumeiropas valstu ebreju kopienu dzīves un citām problēmām. Otrā konference tika rikota 1997. gadā. Tā bija veltīta ebreju specifiskā pasaules uzskata analizei no tradicionālajām religiskajām un mūsdienu sekulārajām pozicijām. Dalībnieki apsprieda medicinas ētikas un biznesa ētikas, izglītības, kultūras un reliģijas, Toras un zinātnes, holokausta, ebreju izglītības, filozofijas un vēstures jautājumus. Trešā starptautiskā konference noritēja 1999. gadā. Par godu Latvijas Universitātes 80. gadadienai, tajā tika runāts par

ebreju izcelmes izcilajām personībām Latvijas un Baltijas vēsturē - reliģiskajiem domātājiem, filozofiem, vēsturniekiem, kultūras, mākslas un zinātnes darbiniekiem. Ipaša sesija bija veltīta sera Isaaja Berlina atceri, kā arī Latvijas izcelmes ebreju ieguldījumam Izraēlas valsts izveidē. Sākot ar trešo konferenci, Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centrs ir galvenais konferenču “Ebreji mainīgajā pasaule” organizētājs līdzās citiem Latvijas un ārvalstu pārstāvjiem.

Ceturta konference notika 2001. gadā. Par godu Rīgas 800. gadadienai uzmanība tajā tika koncentrēta uz Latvijas un Baltijas ebreju vēstures un kultūras jautājumiem, lielākoties XX gadsimtā.

Piektais konferences dalībnieku interešu lokā bija šādas tēmas: “Ebreji Baltijā pirms 1918. gada”, “Ebreji Baltijas valstis starpkaru periodā (1918 - 1940): politika, izglītība un

kultūra”, “Holokausts nacistu okupētajās Baltijas valstis”. Konferenci atklajot, uzrunas teica Latvijas Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga, LU rektors profesors Ivars Lācis, īpašu uzdevumu ministrs sabiedrības integrācijas lietās Nils Muižnieks, konferences goda prezidents rabīns Natans Barkāns, Izraēlas vēstnieks Latvijā Gari Korens un citi. Galvenie konferences rikotāji bija LU Jūdaikas studiju centrs, Ebreju kopienas centrs “Alef” un ebreju universitāte Jeruzālemē.

Savās pārdomās par konferenci ar “Universitātes Avizi” dalījās tās līdzpriekšsēdētājs, Jūdaikas studiju centra valdes priekšsēdētājs **LU profesors Ruvins Ferbers**:

- Starptautisko konferenču “Ebreji mainīgajā pasaule” mērķis ir apspriest, izpētīt, izdiskutēt Latvijas un Baltijas ebreju vēsturi kā visa reģiona kopīgās vēstures daļu, Eiropas

un pasaules vēstures un kultūras daļu. Ľoti svarīgas ir arī mūsdienu problēmas, kas saistītas ar izglītību, kopienas stabilizēšanu caur integrāciju, kopienas pašidentifikāciju mūsdienu sabiedrībā - Latvijā un pārejās Baltijas valstis. Runājām arī par pasaules problēmām, izmantojot visas ebreju vēstures kultūras mantojumu. Iepriekšējās konferencēs apskatījām medicinas ētikas problēmas un kā to traktē mūsdienu autoritātes, arī rabinistiskās. Šajā konferencē pieskārāmies psiholoanalizei un tās saistībai ar ebreju avotiem. Pirma reizi parādījās tāds interesants virziens kā ebreju teksta pētījumi Rūdolfa Blaumanā darbos. Doktore Irēna Saleniece no Daugavpils universitātes bija sagatavojuši priekšslasījumu “Emocionālais noskaņojums latviešu stāstos par ebrejiem pirmskara Latvija”.

Gandarijums, ka Daugavpili veidojas vesela zinātnieku skola, kas pēta ne tikai vēsturi, bet arī literatūru. Irēna Saleniece apkopojusi un analizējusi vairāk nekā 100 intervijas, kur vecākās paaudzes latviešu stāstos parādās atceres par ebrejiem pirmskara un kara gados. Tās ir ļoti emocionālas, krāsainas un pozitīvas atmiņas un valoda, kuru izmanto cilvēki, stāstot, kā vini uztver ebrejus. Interesants ir secinājums, ka ebrejs tika uztverts kā cits, bet ne kā svešs. Cilvēks, kurš dzī-

vo šeit, bet nav svešs. Tas ir parādīts, piemēram, arī pētot vārdu, valodu, kuru visiem pazīstamos darbos lieto Rūdolfs Blaumanis.

Saistoša un vērtīga bija sekcija par saitēm starp Latviju, Baltijas valstīm un Izraēlas valsti, vēl iepriekš - Palestīnu. Par to, kāds bija ieguldījums, Latvijas un Baltijas ebrejiem veidojot un dabinot Izraēlas valsti, par dažādām politiskajām kustībām.

Konferencē ar referātiem uzstājās apmēram 40 dalībnieku, puse no viņiem pārstāvēja Latviju, bet pārejīe - Izraelu, Lietuvu, Igauniju, Krieviju un citas valstis.

Svarīgs notikums bija Izraēlas Kneseta spikera Reuvena Rivlina vizite Latvijā pēc Saeimas priekšsēdētāja J. Straumes ielūguma, kā arī uzruna konferences dalībniekiem.

Sīkāku informāciju par konferenci varat iegūt LU Jūdaikas studiju centrā - Raiņa bulvāri 19, 210. istabā.

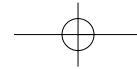
MĀRA SADOVSKA

ES kandidātvalstu nodokļu politika

Profesor Gilber Metcaft no Tuftas universitātes

Profesore **BIRUTA SLOKA**

sveicam

"Zvaigžnotā Debess" svin dzimšanas dienu

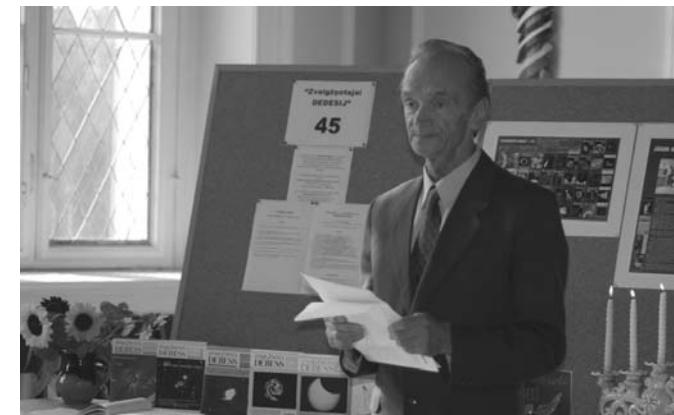
Astronomiskais rudens iestājās 23. septembrī, un tā bija skaista, saulaina diena. Šķiet, pati daba sūtīja saules starus, sveicot jau 45. gadskārtu sniegušo gadalaiku izdevumu "Zvaigžnotā Debess". Uz svinīgo pēcpusdienu LU Mazajā aulā pulcējās izdevuma ļaudis un viesi.

Atklājot svētkus, ievadvarus teica žurnāla atbildīgais redaktors - LZA koresp. loc., Dr. phys. profesors Arturs Balklavs-Grīnhofs: "Pasaule, kurā mēs dzīvojam, ir ne tikai ļoti skaista, bet arī interesanti ieķartota. Skaistums ir galvenokārt mākslas izpētes un jaunrades joma, savukārt šīs pasaules iekārtojums ir tas, kam pievērš uzmanību zinātnei un "Zvaigžnotā Debess" kā zinātnes atzinu skaidrotāja un popularizētāja. Jau 45 gadus mūsu mērķis ir bijis padarīt šīs atzinjas saprotamas, lai cilvēki apzinātos, ka zinātne ir tā, kas apmierina viņu materiālās un lielā mērā arī garigās vajadzības." Profesors atgādināja, ka izdevums, sekojot lasītāju vēlmēm un interesēm, ir pievērsis pastiprinātu uzmanību mūs aptverošās materiālās pasaules izcelsmei un evolūcijai, vēsturei un liktenim, respektīvi - kosmoloģijai. "Rūnājot par kosmoloģiju, nekādi nav iespējams paieit garām arī tai zinātnes atzinai, ko dēvē par antropoprincipu un kas pievērš vērību tam, ka Visums nav kaut kāds neaptverami milzīgs inertas materiājas blāķis, kas eksiste-

kopš mūžības un mūžīgi, kā to vēl nesen apgalvoja un turpina apgalvot materialisti, bet ka tas ir radies Lielajā Sprādziešanā un turklāt tik neparasti, ka visas fundamentālās fizikālās konstantes ir it kā speciāli sabalsētas tā, lai šajā Visumā varētu aizdegties zvaigznes, sintezēties ogleklis, skābeklis un citi smagie elementi, uz to pamata attīstīties dzīvības olbalturnielas forma un - kā tās vainagojums - sprādts. Šāda līdzsvara realizēšanās iespēja, kā rāda aprēķini, ir ārkārtīgi mazvarbūtiga, bet tā tomēr ir notikusi, kas noved pie ļoti aizraujošiem filozofiskiem ekskursiem jautājumā par dzīves jēgu vispār. Visiem, kurus interesē zinātniskie pētījumi, to gaita un rezultāti, no kuriem daudzi ikdienu ir tiri praktiski ļoti nozīmīgi un nepieciešami, varu ieteikt turpināt lasīt "Zvaigžnoto Debesi", jo tēmu spektrs, ko žurnāls atspoguļo, ir visai plašs." Uzrunu beidzot, redaktors pateicās žurnāla lasītājiem, kuru uzmundrinošās vēstules redakcijas kolēģijai palīdzējušas ne vienā vien paguruma un depresijas brīdi, Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Universitātes vadībai par morālo un materiālo atbalstu, autoriem, kuri nebūt ne vieglo un laiktilpīgo zinātnes popularizēšanas darbu dara par visai simbolisku samaksu, un žurnāla redakcijas kolēģijai, kas savus pienākumus veic bez jebkāda atalgojuma.

Svētkus turpināja LU asocietā etnomuzikologijas professoora, Dr. art. Valda Muktupāvela koncertlekcija "Skana un mīts". Tajā dzirdējām, kā skan atšķirīgi mūzikas instrumenti, piemēram, dūdas, āzrags, stabule un citi, un uzzinājām, ko tie simbolizējuši dažādām tautām, kādi tīcējumi ar tiem saistītas un kādās reizēs tie tikuši lietoti.

Pēcpusdienas turpinājumā atzinība tika izteikta atbalstītājiem - Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidentam Jānim Stradiņam, LU prorektoram Jurim Krūmiņam, "Zvaigžnotās Debesi" izdevējam - "Mācību grāmatas" redaktorei Guntai Kuzmane un citiem. Īpaši paldies tika teikts koleģei Ilgai Dalbei un Andrejam Alksnim, kuri kopā ar "Zvaigžnoto Debesi" bijuši kopš tās pirmsākumiem. Notika arī konkursa "Tālās zvaigznes gaismas" un Saules aptumsuma fotokonkursa uzvarētāju sveikšana. Žurnālu "Zvaigžnotā Debess" sumināja arī pārstāvji no Latvijas Astronomijas biedrības. LZA prezidents Jānis Stradiņš par jubilāru teica tā: "Izdevums ir vajadzīgs ne tikai astronomiem, bet arī visai mūsu sabiedrībai. Tas aicina pacelt acis uz debesīm un padomāt par to, cik niecīga šajā pasaulei ir Latvija, Eiropa. Tas mūs mudina padomāt par transcendentālo, turklāt ir Latvijā vecākais, visiņāk pastāvošais populārzinātniskais izdevums. Paldies jums par to!" Šiem apsveikuma vārdiem sa-

Atbildīgais redaktors - LZA koresp. loc., Dr. phys. prof. Arturs Balklavs - Grīnhofs

LU mācību prorektors prof. J. Krūmiņš sveic LU Astronomijas institūta vad. pētniekus, LZA Goda doktoru astronomijā Dr. phys. Andreju Alksni, "Zvaigžnotās Debesi" redakcijas kolēģijas loceklī kopš 1958. gada, t. i., visus 45 gadus. Aizmugurē - teleskops-refraktors "POLAREX", Ē. Svikera (Zviedrija) dāvinājums "Zvaigžnotajai Debesijai". I. Vilka foto

vās sirdis pievienojās visi klātēsošie un vēlēja "Zvaigžnotajai Debesijai" allaž nākt pie lasītāja

interesantai un gaiditai.

MĀRA SADOVSKA

atceramies

Zinātnieki no Čehoslovākijas LU

Turpinām iepriekšējā mācību gadā iesāktā vēsturisko apskatu par ārzemju mācībspēku lekcijām Universitātē pagājušā gadsimta 30. gados.

Pie mums viesojušies arī zinātnieki no Čehoslovākijas. 1931. gada pavasarī (acimredzot aprīli vai maijā, precīzu datumu noskaidrot neveicas) ar lekciju ciklu par čehu XV gadsimta reliģisko reformatoru Jānu Husu LU uzstājās Bratislavas akadēmijas prof. Dr. Jans Kvačala (1862 - 1934). Draudzīgas attiecības ar latviešu inteliģenci viņš nodibināja vēl XIX gadsimta 90. gados. 1893. gada oktobrī nozīmēts par Tērbatas universitātes Teoloģijas fakultātes baznīcas vēstures profesoru, J. Kvačala (pēc tautības - slovaks) profesūras un studentu vidē, kuras lielākā daļa bija baltvācieši, izrādījās svešnieks. Taču viņš izveidoja

draudzīgas attiecības ar latviešu, igauņu un polu studentiem. Profesora J. Kvačalas nama durvis viņiem vienmēr bija atvēertas, un attiecības starp latviešu studentiem un viņu kļuva tik tuvas, ka 1907. gadā korporācija "Lettonica" uzņēma viņu savās rindās.

No 1880. līdz 1883. gadam J. Kvačala studēja teoloģiju Presburgas (tagad - Bratislava) Teoloģijas akadēmijā. Ieguvīs kandidāta grādu, J. Kvačala divus gadus studēja Leipcigas universitātē un 1885. gadā aizstāvēja doktora disertāciju "Über J. A. Comenius' Philosophie, insbesondere dessen Physik" ("Par J. A. Komeniusa filozofiju, it īpāši - viņa fiziku"). Dr. phil. J. Kvačala neilgu laiku bija skolotājs un mācītājs. 1888. gadā viņš par darbu "Cicerons Lehre und Philosophie" ("Cicerona mācība un filozofija") ieguva tiesības lasīt lekcijas un tajā pašā gadā tika ieceļts par profesoru Bratislavas licejā. 1893. gadā Vines universitātes Evangeliskās teoloģijas fakultātē par darbu "J. A. Comenius, sein Leben und seine Schriften" ("J. A. Komeniuss, viņa dzīve un darbi") viņam piešķirā teoloģijas doktora grādu. Tā paša gada rudeni J. Kvačalu uzaicināja par profesoru uz Tērbatu. Tur vina darbība sākās 1894. gada 26. janvāri ar ievadlekciju "Irenische Bestrebungen zur Zeit des dreißigjährigen Krieges" ("Irēniskās tendences Trīsdesmitgadu kara laikā").

Nākošajā gadā J. Kvačala tika ievēlēts par praktiskās teoloģijas profesoru, bet no šī amata atteicas. 1915. gadā viņu iecēla par Teoloģijas fakultātes dekanu. Līdz ar to pavērās zinātniskās karjeras iespējas arī latviešiem un igauņiem. Līdz tam tādas priekšrocības tika piešķir-

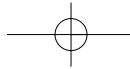
tas tikai baltvāciešiem. 1916. gadā docentūru ieguva mācītāji K. Kundzinš un J. Sanders, 1917. gadā pie universitātes tika atstāts L. Adamovičs. Pēc visām ar Pilsoņu karu un revolūciju Krievijā saistītajām perturbācijām profesors J. Kvačala atgriezās savā dzimtenē un uzsāka pasniedzēja darbu Bratislavas akadēmijā. Zinātnieka autoritāti viņš guva ar saviem pētījumiem par izciļo čehu pedagogu J. A. Komenski.

Pēdējos dzīves gados J. Kvačalas pētījumu loks bija saistīts ar čehu reliģiskā reformatora Jana Husa darbību. Profesors bija daudzu publikāciju un grāmatu - slovaku, čehu, vācu, ungāru un krievu valodā - autors. 1929. gadā Latvijas Universitātē viņam piešķirā Dr. theol. honoris causa grādu.

Pie mums viesojās un ar lekcijām uzstājās izcilais čehu orientālists un arheologs, Prā-

gas universitātes profesors Dr. Bedřichs Hroznis (B. Hroznny, 1879 - 1952). Viņš piedzima evangēliskā mācītāja ģimenē. 1897. gadā sāka studēt teoloģiju, semitoloģiju un sanskritu Vines universitātē, pēc kurās beigšanas 1901. gadā ieguva filozofijas doktora diplomu. Viņam tika piešķirts pabalsts "akadēmisko zināšanu tālakai padzīlināšanai". Pateicoties tam, viņš vareja gadu stažēties Berlinē izcilā vācu asriologa profesora F. Deliča (F. Delitzsch, 1850 - 1922) vadībā. Šis vācu zinātnieks bija kasītu un kapadokiešu (senasiršiešu) kīrlakstu dokumentu izpētes pionieris, daudz nodarbojās ar akadēmiju, šumeru un hetu valodām, un B. Hroznijam mācības pie viņa bija ļoti noderīgas.

(Turpinājums sekos)
GEORGS BRIEŽKALNS,
LU Bibliotēka

Nodokļi un uzņēmējdarbības vide Baltijā

Publikācijas presē un diskusijas ar uzņēmējiem Latvijā ir pierādijs, ka uzņēmuma ienākuma nodoklis neveicināja uzņēmējdarbības vides uzlabošanos valstī. Līdz ar to Latvijā esošajā nodokļu sistēmā mazajiem uzņēmumiem, lai izdzivotu, ir nepieciešama dubultā grāmatvedība. Valdības cīnai pret šo parādību ir tikai sekundārs raksturs, jo valdības primārais uzdevums - nodrošināt uzņēmējdarbības attīstību, kas pārvarā ir atkarīga no nodokļu politikas,- pagaidām nav izpildīts.

Pētījums "Baltijas valstu nodokļu likumdošana un uzņēmējdarbība" tika prezentēts Eirofakultātes organizētajā starptautiskajā konferencē "Tax Policy in EU Candidate Countries: On the Eve of Enlargement". Šajā rakstā išumā tilks parādīti pētījuma galvenie rezultāti.

1990. gadā, Latvijai, Lietuvai un Igaunijai atgūstot neatkarību, katra no tām sāka veidot savu nodokļu sistēmu atbilstoši priekšstatiem par to, kādas tās ir dažādās Eiropas attīstītajās valstis un kādi ir to uzdevumi tirgus ekonomikas apstākļos. Latvijā, Lietuvā un Igaunijā ieviesa liberālo nodokļu sistēmas modeļi, t. i., valsts ar nodokļu starpniecību regulē tautsaimniecības nozares, piešķirot atbalstāmajām jomām pazeminātas nodokļu likmes vai citus atvieglojumus.

Devīndesmito gadu beigās tiešo un netiešo nodokļu struktūra pieņēma mūsdienu formu, bet likumi par konkretiem nodokļiem turpināja mainīties līdz valsts ekonomiskajām interesēm un mērķiem. Tos ir skārušas arī būtiskas izmaiņas.

1. Latvija

Likumu "Par pelnās nodokli" 1995. gada 1. aprīlī aizstāja likums "Par uzņēmumu ienākuma nodokli". Kopa ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" tas veido vienotu sistēmu,

kas aptver visa veida ar nodokļiem apliekamos ienākumus Latvijā. Ar nodokļu apliekamais ienākums tiek aprēķināts no pelnās vai zaudējumiem pirms uzņēmuma nodokļa nomaksas, pamatojoties uz ikgadējiem pelnās vai zaudējumiem aprēķiniem. 2002. gada 1. janvāri nodokļu likme tika pazemināta no 25 uz 22%. Pamata nodokļa likme no 2003. gada 1. janvāra ir 19%.

2. Igaunija

Likumu "Par ienākuma nodokli", kas darbojās no 1994. gada 1. janvāra, aizstāja ar jaunu no 2000. gada 1. janvāra. Jaunais likums "Par ienākuma nodokli" attiecas uz visiem ienākuma veidiem Igaunijā. Tas atbrīvo uzņēmumus no ienākuma nodokļa maksas par ienākumiem no komerciālās darbības. Ienākuma nodoklis ir attiecināms tikai uz dāvinājumiem, dividendēm un citiem peļnas transfertiem, izmaksām un darījumiem, kas neskar komerciālo darbību. Likums nosaka pamata nodokļa likmi - 26%.

3. Lietuva

Likumu "Par juridisko personu peļnas nodokli", kas bija spēkā kopš 1990. gada, 2002. gada 1. janvāri aizstāja likums "Par peļnas nodokli". 2002. gads ir pārejas periods Lietuvas nodokļu reformā, līdz ar to jaunā likuma normas attiecināmas tikai uz pelnu, kas gūta 2002. gadā. Nodokļi aprēķina no visiem ienākumiem. Pamata nodokļa likme ir 15%, tā attiecas arī uz dividendēm un citu sadalāmo pelnu. Līdz 2002. gadam nodokļa bāze bija kopejē pārdošanas un nestrādes ienēmumi. 2000. gadā pamata nodokļa likme tika samazināta no 29 uz 24%.

Turklāt Latvijā, Igaunijā un Lietuvā likumos ir iekļauti punkti, kas ļauj saņemt nodokļu atlades, kā arī tiek izmantotas pazeminātas nodokļu likmes atsevišķu uzņēmējdarbības formu vai veidu atbalstam un noteiktām investīcijām.

Latvijā, Igaunijā un Lietuvā kopējā nodokļu un ienākuma nodokļa daļa IKP no 1998. līdz 2001. gadam samazinās (sk. 1. tab.). 1. tabulā var redzēt arī to, kā ienākuma nodokļu likumu grozījumi ietekmējuši Igaunijas un Lietuvas ienākuma nodokļa ienēmumu daļu kopējos nodokļu ienēmumos. Igaunijā šī daļa samazinās no 6% 1999. gada līdz 3% 2000. gadā, bet Lietuvā - no 4% 1998. gadā līdz 2% 2001. gadā. Turpreti Latvijā, izņemot 2000. gadu, ienākuma nodokļa daļa kopējos nodokļu ienēmumos ir apmēram 7%.

1. tabula. Nodokļu ienēmumi (procentos no IKP)
Ienākuma nodokļa likumu un to grozījumu ietekmi uz ekonomiski aktīvo uzņēmumu un

uzņēmējsabiedrību skaitu var redzēt 2. tabulā.

2. tabula. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības sadalījumā pēc pamatdarbības veida (bez zemnieku saimniecībām)

Latvijā, Igaunijā un Lietuvā kopējais uzņēmumu skaits 2001. gadā salīdzinājumā ar 1998. gadu ir palielinājies par atbilstoši 13%, 20% un 31%. Vidējais ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits aplūkotajā laikā periodā Latvijā ir apmēram 39 tūkstoši, Igaunijā - 31 tūkstotis, Lietuvā - 58 tūkstoši.

Latvijā salīdzinājumā ar Igauniju aplūkotajā periodā ekonomiski aktīvo uzņēmumu ir vidēji par 26% vairāk, savukārt Lietuvā salīdzinājumā ar Igauniju - par 86% vairāk. Salīdzinot ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījumu pēc pamatnodarbošanās veida, skaitliski analizējot 2. tabulu, redzam, ka atkarībā no pamatnodarbošanās veida uzņēmumu skaita attiecības starp valstīm ir ļoti dažadas. Pakalpojumu nozarē ekonomiski aktīvo uzņēmumu Latvijā ir par 35%, Lietuvā - par 96% vairāk nekā Igaunijā. Lauksaimniecības, medniecības, mežsaimniecības un zvejniecības nozarē Latvijā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits ir par 24% mazāks nekā Igaunijā. Lietuvā šīs nozares uzņēmumu skaits ir apmēram vienāds ar Igaunijas ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu. Rūpniecības un celtniecības jomā Latvijā ekonomiski aktīvo uzņēmumu ir tikai par 6% vairāk nekā Igaunijā, lai arī nodarbināto iedzīvotāju skaitu kopumā Latvijā un Igaunijā ir atbilstoši 964 un 613 tūkst.

Salīdzinot kopējās pievienotās vērtības sadalījumu pēc pamatdarbības veidiem (procēntos no kopapjomā) (sk. 3. tab.), redzams, ka Lietuvā un Igaunijā lauksaimniecības nozarē radīta pievienotā vērtība ir atbilstoši par 9,6 un 3,7 procenta punktiem lielāka nekā Latvijā, rūpniecības un celtniecības sfērā - atbilstoši par 2,3 un 1,1 procenta punktiem lielāka nekā Latvijā, rūpniecības un celtniecības sfērā - atbilstoši par 9,6 un 3,7 procenta punktiem lielāka. Latvijā salīdzinājumā ar Lietuvu un Igauniju pakalpojumu jomas uzņēmumu radīta pievienotā vērtība ir atbilstoši par 11,9 un 4,8 procenta punktiem lielāka. Pakalpojumu nozarē radīta pievienotā vērtība Latvijā ir lielākā 3. tabula aplūkoto ES kandidātvalstu vidū, bet vismazākā - rūpniecības un celtniecības sfērā.

3. tabula. Kopejās pievienotās vērtības sadalījums pēc pamatdarbības veidiem 2001. gadā (procentos no kopapjomā)
Pēc investīciju pamatlīdzekļos pieauguma tempiem Latvija ir līderi vidū, starp ES kandidātvalstīm - vidēji 17% gadā, bet, salīdzinot pieauguma tempu izmaiņas Baltijas valstis pa gadiem, Igaunijā un Lietuvā no 1999. līdz 2001. gadam tās ir

1. tabula

Latvija		Igaunija		Lietuva		
Kopējais nodokļu uzņēmumi sakums	Ienākuma nodokļu uzņēmumi sakums	Kopējais nodokļu uzņēmumi sakums	Ienākuma nodokļu uzņēmumi sakums	Kopējais nodokļu uzņēmumi sakums	Ienākuma nodokļu uzņēmumi sakums	
1998	36,3	2,6	36,3	2,6	31,1	1,3
1999	34,3	2,4	35,2	2,1	29,6	0,8
2000	31,0	1,7	31,1	1,0	27,7	0,7
2001	30,5	1,1	31,1	0,8	26,1	0,5

2. tabula

Latvija		Igaunija		Lietuva		
Kopējais uzņēmumi sakums	Ienākuma uzņēmumi sakums	Kopējais uzņēmumi sakums	Ienākuma uzņēmumi sakums	Kopējais uzņēmumi sakums	Ienākuma uzņēmumi sakums	
1998	50111	6801	51685	50135	47467	47158
1999	49921	6702	51115	50008	47151	47057
2000	51092	7017	4452	44992	42441	42052
2001	49981	7001	4889	48869	40727	40741
2001. gads pēc 1. jūnija	51195	71195	6001	51195	51795	51795

3. tabula

Latvija		Igaunija		Lietuva		
Kopējais uzņēmumi sakums	Ienākuma uzņēmumi sakums	Kopējais uzņēmumi sakums	Ienākuma uzņēmumi sakums	Kopējais uzņēmumi sakums	Ienākuma uzņēmumi sakums	
1998	51,1	4,2	44,1	4,1	33,1	1,1
2000	45,0	36,7	32,9	32,9	30,9	10,9
2001	45,6	11,9	44,4	11,4	32,6	11,4

4. tabula

Latvija	Igaunija	Lietuva
1998	2,1	2,0
2000	4,7	8,0
2001	4,8	8,0

5. tabula

Latvija	Igaunija	Lietuva	ES
2000	1,7	1,7	1,7
2001	1,7	1,7	1,7
2001. gads pēc 1. jūnija	1,7	1,7	1,7

straujākas nekā Latvijā (sk. 4. tab.).

4. tabula. Investīciju pamatlīdzekļos gada vidējo pieauguma tempu izmaiņas (pret iepriekšējo gadu, procentu punktos)

Turklāt Latvijā IKP uz vienu iedzīvotāju 2001. gadā ir mazākais salīdzinājumā ar Lietuvu un Igauniju, kā arī citām ES kandidātvalstīm, kas liecina, ka netiek pietiekami investēti ražošanā ar augstu pievienoto vērtību (sk. 5. tab.).

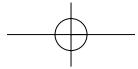
5. tabula. IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirkstspējas paritātes standartiem (fiksētās cenās; eiro)

To, ka starp Baltijas valstīm Latvija aplūkotajā laikā periodā ir mazāk pievilkiga investīcijām, parāda arī augstās vidējās gada īsterījuma likmes nacionālajā valūtā izsniegtaijiem kreditiem. Latvija 2001. gadā kreditu likmes atbilstoši par 1,75 un 1,57 procenta punktiem lielākas nekā Igaunijā un Lietuvā un par 6,33 procenta punktiem lielākas nekā tādā ekonomiskā "bumā" valstī kā Irija (sk. 6. tab.).

6. tabula. Vidējās gada īsterījuma likmes nacionālajā valūtā izsniegtaijiem kreditiem kreditiestādēs (procentos)

Pētījumā gūtie secinājumi

No 19

Par aprēķina laulībām ar ES, zinātnes vēsturi un...

Ari pēdējā laikā LU Bibliotēkas grāmatu klāsts papildinājis ar vērtīgu literatūru dažādās zinātnēs disciplīnās.

Ekonomika

Jauņākās literatūras izstādē domas visvairāk piesaista nepārasti uzrakstītā mācību grāmata ekonomikā, kurus autors ir pažīstamais latviešu ekonomists Guntars Ķeniņš-Kings. Viņš ilgus gadus aizvadījis brīvajā pasaule, pamatīgi iepazinis tirgus saimniecību un ir grāmatas "Amerikas pieredze uzņēmumu vadībā" autors.

Izdevumā ir vairākas nodalas. Viena no tām: "Iesaiste starptautiskā saimniecībā: no pagasta pasaule, patiesība par starptautisko tirdzniecību, ek-sports", vienai nodaļai dots zīmīgs nosaukums - "Aprēķina laulības ar ES", liecot apjaust, kāds pamats ir eurooptimismam Latvijā.

Grāmata stāsta par to, kā gūt sekmes tirgū, tajā analizēta finanšu vadība un funkcija, finanšu kapitāla struktūra. Ar ciešu piesaisti mūsu valstij uzrakstīta nodaļa "Saimniecisko vadītāju

pamatvērtības Latvijā". Darbam ir atraktīvs noslēgums: kāpēc gan kopā ar veiksmīgu darījumu cilvēku nepasapnot par atpūtu Havaju salās, leģendārajā Vaikiki pludmale?

Tūrisma kā svarīgas tautsaimniecības nozares analīze sniegtā angļu valodā izdotajā darbā "Managing the Tourist Destination".

Makroekonomikai un tās rādītājiem veltīts cits izdevums angļu valodā - "An Encyclopedia of Macroeconomics".

Klajā nākuši trīs nozīmīgi izdevumi krievu valodā. Investīciju efektivitātei veltīts darbs *Инвестиции в экономику и инфраструктуру*. Savukārt tāda svarīga organizācija kā Starptautiskais Valūtas fonds apcerēta monogrāfijā *Макроэкономика и международные отношения*. Principi, uz kuriem balstās valstu ekonomiskā sadarībā, analizēti darbā *Макроэкономика и международные отношения*.

Vēsture

Latvijas lielākajās augstskolās rīt to vēstures izpēte. Iznācis Latvijas Lauksaimniecības uni-

versitātes izdevums par Pāvili Zarinu - šis augstskolas rektoru no 1961. līdz 1966. gadam. Viņš pats raksta par savu dzīvi, dēvējot to kā raibu, bet lasītāji jossi uzzina par rektora publīcījām, apbalvojumiem, atzinībām.

Angļu valodā iznākusi monogrāfija par vienu no izcilākajām Eiropas mēroga personībām - Anglijas Elizabethi, viņas dzīvi un politisko darbību.

Ne velti cilvēces vēsturi mēdz dēvēt par karu vēsturi. Par kariem vienā no vēstures posmiem - viduslaikos - stāsta krievu valodā izdots pētījums *Войны и войны*.

Jurisprudence

Klajā nācis gadskārtējais izdevums "Cilvēktiesības Latvijā 2002. gada", kurā sniegtas pārskatas par galveno demokrātisko tiesību un brīvību ievērošanu Latvijā: kā pie mums ievēro vāarda brīvību, kādi apstākļi ir ie-slodzījuma vietās, vai Latvijā sastopama ksenofobija, rasu diskriminācija, homofobija un naidīna kurināšana.

Politika

Vācu valodā iznākošajā sērijā par Austrumeiropu "Osteurope" viens no darbiem veltīts Kaliningradas apgabalam. Skatījums uz mūsu kontinentu plašākā kontekstā dots grāmatas "Europe-Asia Studies" un "The Idea of Europe". Šie darbi ipaši būtiski sakārā ar Latvijas pievienošanos Eiropas strukturām.

Angļu valodā iznākusi monogrāfija par vienu no izcilākajām Eiropas mēroga personībām - Anglijas Elizabethi, viņas dzīvi un politisko darbību.

Vienā no mūsdienu pasaules nozīmīgākajām un arī grūtāk atrisināmajām problēmām ir starptautiskais terorisms. Par to lasiet enciklopēdiska rakstura izdevumā "Encyclopedia of Terrorism".

Lai iepazītu senatnes personības, ieteicams ieskatīties grāmatā "Who's who in the Classical World".

Filosofija

Par slāvu mitoloģiju vēsta enciklopēdisks izdevums *Encyclopedia of Greek and Roman Mythology*.

Informātika

Ne velti mūsdienu sabiedrību devē par informācijas sa-

biedrību, bet mūsu laikmetu - par globalizācijas laikmetu. Par to vēsta grāmata "The Global Information Society". Angļu valodā izdots arī darbs par informācijas sistēmu stratēgisko plānošanu - "Strategic Planning of Information Systems", bet vācu valodā - izdevums "Lexicon elektronische Medien".

Māksla

Zurnāliste Ineta Neimane parveikusi darbu, kuram paredzama jo liela sabiedrības atsaucība: uzrakstīta emocionāla grāmata "Nepalikt vienai tumsā", kas stāsta par vienu no visu laiku labākajām latviešu estrādes dziedātājām - Noru Bumbieri, viņas unikālo personību un ne-pavisam ne vieglā dzīvi.

Klajā nākušas divas izdevuma "Latvijas arhitektūra" burtnīcas par būvniecības aktuālītātēm, saņemti bagātīgi ilustrēti albumi krievu valodā par Londonas un Nujorkas slavenākajiem muzejiem.

dami tikai LU Bibliotēkas Pedagoģijas un psiholoģijas filiālē.

Nenoliedzami, latviešu literatūras tulkojumi krievu valodā varētu modināt nelatviešos interesi par mūsu kultūras bagātību. Kādreiz tika tulkoši R. Blaumanā, A. Upiša darbi, no jaunāka laika rakstniekiem - A. Bels un citi. Ko vajadzētu tulko no mūsdienu latviešu literatūras? Grūti ko ieteikt. Var iztulkot domu, bet vai ikreiz var atveidot citas valodas skaistumu un "mežgīnes"? Vai gan viegli ir tulko Gundegu Repši, Noru Ilsteni? Jālasa oriģinālā, un tas būtu istais celš, kas ejams nelatviešiem, lai izjustu valodas ritmu, tās "garšu". Valodā vajag "iegrīmt". Jauniešiem taču lielākoties vairs nav valodas barjeras.

Daudz tiek runāts par valodas apguves grūtībām, bet pārāk maz - par prieku to iemācīties. Ir svarīgi, kā kurš valodu uztver. Iemācīties var visu, bet būtiski ir jau no paša sākuma to darīt pareizi, jo vēlāk kļūdas grūti izskaust. Pie tām pierod ātri. Nozīmīga ir pedagoģa prasme mācīt, un te var palīdzēt arī LU Bibliotēkas Pedagoģijas un psiholoģijas filiālē rodama literatūra."

Lappus sagatavojuši VIJA APINĪTE

Vieglais ceļš uz sazināšanos

Pareiza izruna sekmē vieglu, ātru sazināšanos starp cilvēkiem, nepareiza - to traucē. Izrunas jautājumi bieži vien ir atstāti novārtā, tomēr pareiza izruna ir tikpat nepieciešama, kā pareiza rakstība. Atbrīvoties no kļūdām nav viegli, ir vajadzīga rūpīga vingrināšanās un liela neatlaidaiba.

A. Laua

Pēdējā laikā reizumis tiek apstrīdēta mūsu izglītības reforma, bet tās mērķis taču ir ne tikai nostiprināt latviešu valodas pozīcijas Latvijā, bet arī panākt, lai nelatvieši labi prot gan latviešu sarunvalodu, gan dažādu zinātnēs disciplīnu terminoloģiju un apgūst rakstīprasmi. Tas viņiem var tikai palīdzēt karjeras veidošanā.

LU Bibliotēkas Pedagoģijas un psiholoģijas filiālē ir ne mazums literatūras, lai palīdzētu tiem, kuri patiesi nolēmuši apgūt mūsu valsts valodu. Apzīnieties, ka valodu nevar iemācīt, tā ir jaimeācās.

"Pie mums koncentrēts daudz mūsdienīgas literatūras latviešu valodas apguvei," uzsvēr filiāles vadītāja ILONA VE-LINA - ŠVILPE. "Tas ir vēl viens arguments pret tiem, kuri teic: modernu latviešu valodas mācību lidzekļu neesot. Ir! Arī pašu fakultātes mācībspēku darbi tiem, kas vēlas apgūt latviešu valodu.

"Patlaban," viņa stāsta, "esam apgādāti atbilstoši studiju programmu prasībām. Varētu

būt vairāk audiomateriālu. Tiesgan, ir audiokasešu komplekti, audiokasetes komplektā ar mācību lidzekļiem. Saistībā ar latviešu valodas apguvi filiālē glabājas apmēram pārsimts materiālu: mācību lidzekļi, darba burtnīcas, metodiskie materiāli valodas mācības pedagogiem."

Pašu fakultātes pasniedzēja Dace Markuse izstrādājusi vērtīgu mācību lidzekļu latviešu valodas apguvei - "Latviešu valodas fonētika cittautiešiem". Viņa veidojusi latviešu valodas fonētikas kursu cittautiešiem komplektā ar audiokaseti. Darbs palīdzēs ne tikai iemācīties pareizi runāt, bet arī dzirdei pareizi pierakstīt.

Apgāds "Avots" 2002. gadā laids klajā D. Gulevskas un citu autoru darbu "Pareizrakstības un pareizrunas rokasgrāmata".

V. Skujīnas un L. Muiznieces grāmata "Latviešu valodas inversā vārdnica", ko 2002. gadā izdevis apgāds "Raka", noder gan skolotājiem, gan skolēniem, lai iepazītu vārdu darināšanas modeļus un analogiski darinātu jaunus vārdus.

Valsts valodas centrs 1998. gadā izdevis V. Kuzinas darbu

"3000 latviešu sarunvalodas biežāk lietotie vārdi ar tulkojumu krievu, vācu un angļu valodā".

E. Sojdas un S. Klavīnas grāmata "Latviešu valodas inversā vārdnica", ko 2002. gadā izdevis apgāds "Raka", noder gan skolotājiem, gan skolēniem, lai iepazītu vārdu darināšanas modeļus un analogiski darinātu jaunus vārdus.

Valsts valodas centrs 1998. gadā izdevis V. Kuzinas darbu "3000 latviešu sarunvalodas biežāk lietotie vārdi ar tulkojumu krievu, vācu un angļu valodā".

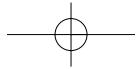
I. Grīnbergas darbs "Latviešu valodas prasmes līmenis", kuru Kultūras sadarbības padome laidusi klajā 1997. gadā, ir ar lielu praktisku vērtību tiem, kuriem jāveic nelatviešu naturālizāciju, nosakot viņu latviešu valodas prasmes līmeni. Darbs veidots, pamatojoties uz Eiropas Padomes izstrādātajiem angļu valodas prasmes līmeniem, tos pielāgojot Latvijas vajadzībām un situācijai.

Studentiem, kuru pulkā ir ne mazums cittautiešu, lielākoties nav problēmu runāt un rakstīt latviski, tātad pieejā literatūrai atkarīga vien no pašu intereses un uzņēmības. "Pēc maniem vērojumiem," stāsta filiāles vadītāja,

"interese ir tīktāl, cik to paredz studiju programmas apguve. Mūsu fakultātē darbojas Pieaugušo pedagoģijas izglītības centrs, kurā mācīcas pedagogi ar lielu darba stāžu un gadu pieredzi. Šeit sastopamas grūtības, jo vecākiem cilvēkiem ar latviešu valodu tik veikli neveicas. Ir pieiekami daudz mācību grāmatu, kurus agrāk iznākušas krievu valodā, bet tagad lieti noder izglītības centrā studējošajiem. Vērojama kāda likumsakarība: jo vairāk cilvēkam gadu, jo grūtāk veicas citas valodas apguvē. Tas liecina, ka ikviena valoda jāmācās no agras bērnības, un vēl par to, ka Latvijas neatkarības gados mūsu valsts valodas zināšanu limenis nelatviešu vidū tomēr ir audzis.

Metodiskās literatūras ir pieiekami. Kad pedagoģisko prakšu laikā studenti dodas uz skolām, pēc nepieciešamajiem materiāliem viņi nāk tiesi uz bibliotēku. Viņi ir precīzi izjutuši, kas un kā izmantojams skolā - ne viss studiju materiālu klāsts, bet gan tas, kas noder praksē. Lieti der materiāli audzināšanas teorijā, it īpaši par disciplīnas un saskarsmes jautājumiem.

Nesen Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē izveidots Multikulturālās izglītības centrs, ar kuru mūsu filiālei vadīzētu ciešāk sadarboties, jo mēs varam tam piedāvāt dažādus materiālus, to skaitā trīs loti noderīgus žurnālus angļu valodā par bilingvālismu un multikulturalismu, turklāt divi no tiem ir atro-

jubileja

Universitātes 84. gadskārtas fotomirkļos

LU rektors profesors I. Lācis

LU Senāts

IU Goda doktori un Godabiedri

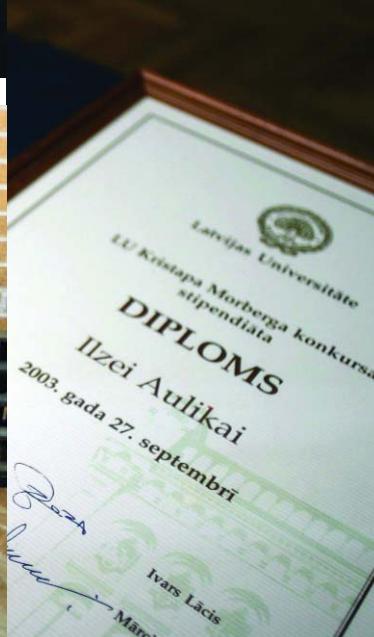

Latvijas Universitātei (Himna)

Edvarta Virzas vārdi
Jāzepa Vitola mūzika (1929. g.)

*Līdzīga Saulei Tu atnes mums dienu,
Gudrību vērīgiem gariem Tu sniedz.
Celdamās augstāku pati arvienu,
Tautai Tu augstāku pacelties liec.*

*Latvijas slava un Latvijas glītums,
Mākslam un zinībām patverums tur.
Svešs lai kā ozoliem mūžīgiem vītums
Visiem, kas mūžīgu uguni kur.*

LU 84. gadadienai veltītajā Senāta svinīgajā sēdē LU Goda doktora grādu (*Doctor honoris causa Universitatis Latviensis*) piešķīra:

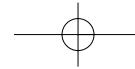
- par aktīvu līdzdalību Juridiskās fakultātes studiju programmu istenošanā un reformā, docētāju un studentu zinātniskā darba vadīšanu, mācību līdzekļu un zinātniskās literatūras sagatavošanu, kā arī par Latvijas un Vācijas zinātnieku un studentu sadarbības veicināšanu - Dr. jur., Eirofakultātes viesdocētājam Hansam Jürgenam VILDBERGAM;

- par ieguldījumu akadēmiskās medicīnas attīstībā un Latvijas-Zviedrijas sadarbībā - Karolinkas institūta asoc. profesoram Tomijs LINNEJAM;

- par izciliem sasniegumiem psiholoģijas pētniecībā, starptautisku sakaru veicināšanā ar rietumvalstu pētniekiem un atbalstu psiholoģijas zinātnes attīstībai Latvijas Universitāte - Pensylvānijas Valsts universitātes profesoram Jurim DRAGŪNĀM;

- par nozīmīgu ieguldījumu fizikas attīstībā Latvijas Universitātē un atzīmējot ilggadēju, veiksmīgu sadarbību - Kaizerslauternas universitātes profesoram Klāsam BERGMANIM.

Par LU Godabiedri ievēlēta Lježas universitātes docente Roze Marija FRANSUĀ - par sadarbības veicināšanu starp Latvijas Universitāti un Lježas universitāti, kā arī latviešu literatūras popularizēšanu ārzemēs.

"Latviešu valoda ir kā atslēga Eiropas valodām"

Roze Marija Fransuā

◀ 1. lpp.

Krajuma beigās atrodamas piezīmes par katu dzejnieku franču valodā. Tas ir reāls un liels ieguldījums frankofonajā pasaulei. Antoloģijā iekļauti darbi, sākot ar dzejnieku Āleksandru Čaku un beidzot ar dzejnieci Ievu Rozi - amplitūda ir ļoti plaša.

Docente veicinājusi LU sadarbību ar Belģijas augstskolām "SOCRATES" programmas ietvaros - mūsu studentes ir bijušas Lježas universitātē, kur ar labiem panākumiem veikušas zinātniskos pētījumus. Arī mūsu mācībspēkiem ir bijusi iespēja viesoties šajā universitātē, jo savstarpējā sadarbība starp augstskolām ir ļoti laba. Esam daudz ko aizgu-

studiju centrs, savukārt Lježas universitātē ir Eiropā vecākais Kanādas studiju centrs, un mums izveidojušies labi kontakti. Oktobra vidū LU notiks Kanādas studiju konference, un tā būs papildu iespēja mūsu globālās sadarbības veicināšanai. Sekmīgi tiek izpildīts arī pagājušā gada jūlijā noslegtais sadarbības līgums starp LU un franču kopienu Valonija - Brisele. Šogad Moderno valodu fakultātē strādā franču valodas lektors no Belģijas, Valonijas. Septembrī mums jāiesniedz priekšlikumi turpmākai sadarbībai ar Valoniju.

Esmu gandarīts, ka Roze Marija Fransuā ir pirmā no Belģijas, kurai piešķirts LU Godabiedra nosaukums. Tā ir pateicības zīme docentei, kura daudz darījusi un vēl darīs mūsu kopējās sadarbības labā.

"Latvijā es atrodusi Eiropas skaknes"

Tā saka Roze Marija Fransuā, un tas attiecas gan uz valodu, gan kultūru. "Esmu ļoti gandarīta par to, ka LU Moderno valodu fakultātē varu lasīt lekcijas studentiem, kā arī par to, ka varu sadarboties ar latviešu literātiem. Lježas universitātē es mācu, kā atdzejot un tulko prozu, vadu seminārus par šīm tēmām. Ir svarīgi sagatavot franču valodas speciālistus, kuri varētu tulko literāros tekstu no latviešu valodas, paši nebūdami dzejnieki. Tādēļ jāattīsta tulkošanas stratēģijas izstrāde. 9. decembrī Rīgā notiks konference par tēmu - kā tulko latviešu literāros tekstu citā valodā. Es pati vadīšu semināru Rakstnieku savienībā. Vēlos pēc iespējas vairāk iepazīstināt frankofono sabied-

rību ar latviešu dzēju.

Gandarījumu man sagādā ari literārās dzējas skatuvēs izpildījums. Latviešu dzejnieku dzēju lasu franču valodā mūzikas pavadjumā. Šādā veidā ar latviešu dzēju esmu iepazīstīnājusi cilvēkus Belģijā un Francijā. Frankofonā pasaule ir pilna entuziasma atklāt latviešu kultūru. Uz skatuvēs tērpjtos latviešu tautasterpā - villainē, jostā, vainagā.

Kad man bija 15 gadu un mācījos licejā, sapņoju par vienotu Eiropu. Toreiz pirmās apvienojās Benilukss valstis, Francija, Itālija, Vācija. Svarīgi ir dzīvot ilgi, lai redzētu, cik skaisti un brīnišķīgi realizējas jaunības sapņi.

MĀRA SADOVSKA

Izvirdums

... Ko Tu man nozīmē? Te iekaisušu sirdi,
te prāta sklumu un pazaudētu redzi,
te rozā ilgas, tumšu saulesgaismu,
te zilgmēs pievējotas plāsas domas;
un nīdēt manu spilgto domu gūzmu,
un laimes ciparus uz sirdskambaru sienām,
un Tavām acīm apleznatos sapņus,
un trako aritmiju 'Tev un Tev par godu –
to neiespēs neviens, nekad, nekur,
nekāds, nekas, nekurš, lai kādas Mēness fāzes,
viens... sirds, kad izaugs (sevis dēļ par lēnu),
un prāts, kad pastiepsies (un sirds jau jūt – tā nāks.)

Eruption

...Ce que tu signifie pour moi? – Là un cœur qui s'enflamme,
là un esprit horné, des vues égarées,
là une langueur rose, une sombre lumière de soleil,
ou bien dans mes pensées les fentes bleues du vent;
et détester l'éclat, le fatras de mes pensées,
les chiffres porte-honneur sur les murs de mon cœur,
les rêves peints à même Tes yeux,
la folle chamade pour Toi, en Ton honneur –
cela, rien ni personne, nulle part, jamais, ne le pourra, quelles que
soient les phases de la lune, seulement... le cœur qui croît
(trop lentement, à cause de moi) et la raison,
quand elle tendra les bras (bientôt – comme le cœur le sait)

Iespēja saprast citādo

◀ 1. lpp.

ceļ uz citu tautu kultūras, mentalitātes iepazīšanu. Ja vari runāt, piemēram, ar francūzi franču valodā, tas jau ir solis viņa tautas kultūras izpratnes virzienā.

Lekcijās tika stāstīts par konkrēto valsti, tās kultūru, dialektiem. Piemēram, itālu valodas lekcijā itālu pasniedzēji - viens no Neapoles, otrs no Sardinijas - vienu un to pašu frāzi izrunāja tik atšķirīgos dialektos, ka starpība bija milzīga.

Inga Ikauniece un Ilze Mošenkova - vienas no Eiropas valodu dienu organizētājām

protams, nav viegls process, tas prasa daudz spēka, kā arī motivāciju.

Atsaucība no studentu puses bija no studentu puses bija diezgan liela. Daudzi atrāca uz itāļu, spāņu, zviedru un norvēģu valodas lekcijām. Ne pārāk liela interese bija par holandiešu, somu un igauņu valodu, nezinu, kādēļ cilvēkus vairāk saista romāņu valodas... Būšu ļoti laimīga, ja kāds, kas apmeklēja lekcijas, ieinteresēsies par kādu valodu un sāks to mācīties. Valodas mācīšanās,

Pagājušogad kopā ar franču pasniedzējiem skolā stāstījām par Franciju, franču valodas dialektiem. Šogad vairāk "mērķējām" uz studentiem. Mēs negarantējam nekādus kursus, bet sniedzam informāciju un cēnsamies ieinteresēt. Ja kāds ļoti vēlas, pats var atrast iespēju apgūt valodu. Ja cilvēks grib, viņš var visu. Ja studē, piemēram, itāļu valodu, ir vieglāk apgūt franču vai spāņu valodu. Savukārt, ja zini zviedriski, vieglāk saprast norvēģu valodu. Savā ziņā līdzīgas ir somu un igauņu valoda, tā ka viena valoda reizēm ved pie otras.

Kad izproti citu tautu kultūru, raksturu, kļūst vieglāk saprast citus cilvēkus. Strīdi pa-

Françā valodas stunda

saulē taču rodas no tā, ka neizprot un līdz ar to nepiešķem citu tautu kultūru. Man liekas, cilvēki ir dažādi katrs par sevi. Nevajadzētu dzīvot stereotipos, ka tik ļoti atšķiras tautas,

jau katram cilvēkam piemīt savā individualitātē. Man šovasar bija iespēja padzīvot Šveicē, kur sabrauca cilvēki no visas pasaules, lai dalitos pieredzē, kā viņi cīnās par mieru, pret AIDS. Kad tiec iekšā tajā kultūras virpulī, tad, pirmkārt, uztver cilvēkus kā individuāli-

tātēs, nevis kā savas tautas pārstāvju. Es Eiropu redzu kā vienu zemi bez robežām. Zeme taču pēc būtības nepieder neviem...

Pati savu dzīvi vēlētos saistīt ar itāļu valodu, ko arī šobrīd apgūstu Universitātē. Iespējams, gribētu ilgāku laiku padzīvot ārpus Latvijas...

ANDA LASE

viņi par mums

stipendija

Svešvalodu klāstā piedāvā arī baltu valodas

Sakarā ar Latvijas drīzo pievienošanos ES saimei itin bieži dzirdams viedoklis, ka lielajā pārmēju laikā ir reāli draudi zaudēt latvisko identitāti: tradīcijas, kultūru un skanīgo valodu. Pēc pusgadu ilgas studēšanas Ernsta Morica Arndta universitātē Greifsvalde (Vācija) man ir pamats uzskatīt, ka īsti pamatošie minējumi tomēr nav.

Dažādās Eiropas valstis vērojama gluži pretēja tendēncie - katra sevi cienoša universitāte, kam ir filoloģijas fakultāte vai humanitāro zinātnu institūts, potenciālos studentus cenšas "pievīlināt", programmu klāstā ietverot tieši mazo, plašākai sabiedrības daļai pat nepazīstamu valstu valodas, kas studējošajiem šķistu gan pietiekami eksotiskas, gan arī perspektīvas, lai tiktu apgūtas. Un kāpēc gan ne - jo vairāk ES valstu nacionālo valodu prot, jo plašākas iespējas.

Kontaktējoties ar Čehijas universitāšu pārstāvjiem, priečīgi jāsecina, ka latviešu valoda, tās mācīšana un izpēte ieinteresējusi arī viņu valsts studentus. Tātad mūsu valoda Eiropas valstis nav gluži "tukša skāna" un uztraukumam par tās izuzušanu nav pamata.

Čehijas universitātēs iespējas kļūst arvien daudzveidīgākas

Plašas iespējas studēt un pētīt baltu valodas tiek piedāvatas divās Čehijas universitātēs. Kā pastāstīja Tomāša Masariča vārdā nosauktās Brno universitātes (*Masarykova universita*) absolvente, slāvu un ģermanu filoloģijas magistre Petra Adamkova, viņas dzimtenē latviešu un lietuviešu valodu var apgūt jau minētajā augstskolā, kā arī Kārla universitātē Prāgā. "T. Masariča universitātē latviešu valoda ir relatīvi jauns studiju priekšmets, ko filoloģijas studenti apgūst vispārējās valodniecības ietvaros. Tagad baltu valodas var studēt kā patstāvīgu priekšmetu vai kombinācijā ar kādu citu," stās-

ta P. Adamkova. "Katrā ziņā tās ir bakalaura studijas, un, tās beidzot, tiek iegūts bakalaura akadēmiskais grāds. Pašlaik galvenā uzmanība tiek pievērsta lietuviešu valodas apguvei, taču intensīvi tiek strādāts pie programmas paplašinājuma, lai šajās disciplinās studējošie varētu iegūt arī maģistra grādu."

Kārla universitātē Prāgā (*Univerzita Karlova*), kurā viens no pirmajiem rektoriem, stāpētā Jans Huss, sniedz vēl plašākas iespējas. Tājā baltu filoloģija ir atsevišķa studiju programma, kuras beidzējiem tiek piedāvāts strādāt par latviešu valodas skolotājiem, tulkiem, kā arī par Latvijas vēstniecības darbiniekiem Viduseiropas valstis.

Uz Eiropas universitāšu fona izceļas Greifsvalde

Kādā no Vācijas vecākajām augstskolām - Ernsta Morica Arndta universitātē, kas atrodas Greifsvalde, mazā, idilliiskā studentu pilsētīnā Baltijas jūras krastā netālu no Rostokas, iespējas ir vēl perspektīvākas. Viena no tās struktūrvienībām ir Baltistikas institūts, kur nodarbojas tikai ar lietuviešu un latviešu valodas studijām, ne aizmirstot arī izpēti. Jāpiebilst, ka Greifsvaldes universitātē gan ir vienīgā augstākā mācību iestāde Vācijā, kur var apgūt abas "dzīvās" baltu valodas - lietuviešu un latviešu, kaut gan agrāk tās tika studētas vēl divas šīs valsts augstskolās. Mācībspēku trūkuma dēļ, tāgad palikusi tikai viena.

Baltistikas institūts atrodas blakus senās universitātes galvenajai ēkai Doma ielā. Turklat ielas pretējā pusē ir divas skaitas baznīcas, kuru zvanu skanas studenti nereti dzīrd pat lekciju laikā. Taču apjomīgā institūta ēka nepieder "baltiem" vieniem pašiem - tās lielāko daļu apsaimnieko kaiminos esošie slāvu filologi. Tas ir tikai saprotams - latviešu un lietuviešu valodu apgūst samērā maz vācu studentu, retumis viņiem pievienojas arī daži lat-

viesu "kolēģi", topošie filologi no LU Filoloģijas fakultātes. Tie gan pārsvarā ir starptautiskās apmaiņas programmas "SOCRATES/ERASMUS" studenti, kas svešumā var studēt ne ilgāk kā vienu semestri.

Baltistikas institūtā par pasniedzējiem strādā samērā maz baltu valodu pētnieku - filoloģijas zinātnu doktors professoors Johens Range, kas ir arī šīs mācību iestādes direktors, docētāja Liāna Kleina un asistents Stefans Keslers. Latviešu un lietuviešu valodas studentiem iesācējiem pasniedz pedagoģi, kam tā ir dzīmtā valoda - vieslektori no Baltijas valstīm. Jāpiebilst, ka laikā, kad institūta strādāja pasniedzēja no LU Ilze Plaude, studentiem tika piedāvāta arī ļoti vērtīga iespēja katru otro otrdienu apmeklēt latviešu filmu vakarus. Tajos pirms filmu demonstrēšanas latviešu studenti par tām pastāstīja sīkāk, lai vācu "kolēģiem" būtu vieglāk saprast rādītā saturu. Lekcijas apgūvusi valodas iemānas un uzzinājuši par tautas tradīcijām un kultūru, studenti šajos vakaros ne tikai diskutēja par filmās redzēto, bet arī izlēma, kā kopā padidēt kādu latviešu svinamodienu. No savas pieredzes varu teikt, ka parasti tik kuslie un vienaldzīgie vācieši iespēju kaut ko pasvinēt pienem ar lieku prieku, it īpaši tad, ja svētki viņiem nešķiet gluži ikdienīšķi, piemēram, Jāni. Konkrētajā gadījumā ilgi un nopietni tika lemts, kā tas būs - lēkt pāri ugunskuram un visu nakti dzīdēt tautasdīzemas. Ja paši latvieši būtu tik naski uz Jānu svinēšanu...

Studē ne tikai eksotikas dēļ

Kas īsti rietumu jauniešus piesaista latviešu valodas studijām? Vai tā ir eksotika, neparatīs, pat muzikālais šīs valodas skanējums, kuru, kā vairākā kārt esmu dzirdējusi, salīdzina pat ar franču un itāliešu valodas sajaukumu? Studenti ir pārāk pragmatiski, lai kaut ko apgūtu, tikai eksotikas mudināti. Rietumeiropas universi-

tātēs studiju sistēma loti atšķiras no Latvijā esošās. Visiemi studentiem ir iespēja vienlaikus apgūt vairākas studiju programmas (taču ne vairāk par trim), un, absolvējot augstskolu, viņi saņem diplomu ar atzīmi, ka ir ieguvuši bakalaura vai maģistra grādu vairākās disciplinās. Tā skaitās viena augstākā izglītība, bet garantē lielāku iespēju dabūt darbu.

Viena no baltu valodu studentēm Džesika Korte paralēli apgūst angļu valodu, kā arī programmu "Austrumeiropas vēsture". Baltistikas institūtā iegūtās zināšanas lieliski papildina vēstures studijas, turklāt ir vēl reāla, institūta piedāvāta izdevība kopā ar pasniedzējiem braukt mācību ekskursijās uz Rigu vai Vilni. Greifsvaldes universitātē ir pieņemts, ka svešvalodu studenti vismaz reizi studiju gadā tiek vesti uz tām valstīm, kuru nacionālās valodas viņi apgūst. Nekāds izņēmums nav klasisko - latīņu un sengrieķu - valodu apgūvēji, kuri brauc uz Romu vai kādu no Grieķijas pilsētām. Turklat šīs prieks topošajiem filologiem izmaksā ļoti lēti...

Baltistikas institūtā studē arī Baltijas vācu baronu pēcnācēji, taču viņu ir maz. Šie studenti interesējas galvenokārt par savas dzimtas saknēm, tāpēc izvēlas apgūt Baltijas tauvu valodas, vēsturi, ģeogrāfiju, kultūru. Ir pat dzīrdēts, ka institūta pasniedzēji "rauc degunu", ja cilvēks ierodas studēt tikai savas izceļsmes dēļ. Tas ir saprotams, jo iemācīties tik sarežģītu valodu, kāda ir latviešu, var tikai tāds, kam ir ļoti nopietna motivācija. Taču, runājot par Baltijas valodām kopumā, nedaudz jāuzmanās - tām piešķir arī igauņu valoda, kas ietilpst somugru valodu grupā. Nordistikas institūtā tiks pāsniegti igauņu valodas kursi, taču akadēmiskā līmenī mūsu ziemēju kaimīnu valodu Greifsvalde studēt diemžēl nevar.

LĀSMA ĢĪBIETE,
LU absolvente

Elvīras Palavas stipendijas ir sanēmtas!

Septiņi LU studenti sanēmuši Elvīras Palavas stipendijas, kas Latvijas apstākļiem ir ievērojamas - Ls 180 mēnesī.

Pasākumā, kas 22. septembrī notika "Lauku Avizes" redakcijā, piedalījās Sidnejs Latviešu biedrības priekšsēdētājs Jānis Ronis, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības departamenta direktors Jānis Čakste, Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātes dekanē profesore Janīna Kursīte, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Sociālo zinātnu fakultātes dekāns Jānis Ābele, Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes docente Inīta Vitola un Latvijas Universitātes Sociālo zinātnu fakultātes asocietā profesore Brīgita Zepa.

Kopumā stipendija tika piešķirta 12 Latvijas studentiem. Pieteikumus vērtēja pēc rezultātiem mācībās, studentu ģimenes un materiālā stāvokļa, kā arī apņēmības ceļ latviskumu un nacionālo pašapziņu.

Elvīra Palava bija aktīva Austrālijas latviešu sabiedriskā darbiniece un savā testamentā Sidnejs Latviešu biedrībai atstāja AUD 250 000, lai tos izlietotu apdāvinātiem Latvijas studentiem, kuriem celā uz augstāko izglītību bieži jāsaskaras ar materiālajām grūtībām.

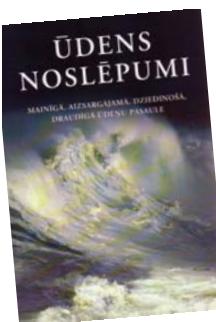
Elvīras Palavas stipendija šogad tika izsludināta pirmo reizi. Tā tiek piešķirta četriem studiju gadiem, desmit mācību mēnešiem gadā, mēneša summa - Ls 180. Salīdzinot ar valsts dotētajām stipendijām budžeta studentiem, šī summa, protams, ir ievērojami lielāka un stipendiātiem laus pilnvērtīgi pievērsties mācībām.

No Latvijas Universitātes stipendiju ieguvā: Ineta Didrihsone (Vēstures un filozofijas fakultāte, 1. kurss), Aija Sūna (Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte, 1. kurss), Jānis Flaksis (Sociālo zinātnu fakultāte, 3. kurss), Baiba Pāzane (Vēstures un filozofijas fakultāte, 1. kurss), Sigita Snikere (Filoloģijas fakultāte, 2. kurss), Inese Ēvalda (Filoloģijas fakultāte, 1. kurss) un Ivars Kalniņš (Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte, 1. kurss).

Paldies Sidnejs Latviešu biedrības priekšsēdētājam Jānim Ronim, "Lauku Avizes" kolektivam un, protams, Elvīrai Palavas kundzei par dāvāto iespēju mācīties!

Stipendiāts JĀNIS FLAKSIS

konkurss

Ūdens noslēpumi
Mainīga, aizsargājamā, dzīinošā, draudīgā ūdeņu pasaule, izd. "Nordik". Zinātniecūba Dagmāras Brutānes un Irinas Miškes saistītā grāmata noderēs bio-

loģijas, ģeogrāfijas, fizikas, ķīmijas speciālistiem, mediķiem, kā arī ikvienam, kam svarīga gan sava veselība, gan apkārtējās vides ietekme uz to.

Jautājumi:

- Kādas stihijas vārdā ANO ir nosaukusi 2003. gadu, lai pievērstu tai visas cilvēces uzmanību?
- Kurai Latvijas ūdenskrātuvi grāmatas autores pievē-

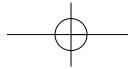
sušas īpašu uzmanību?
Uz iepriekšējo konkursu vienīgo pareizo atbildi saņēmām no Gitas Bērziņas, (LU Filoloģijas fakultāte, 4. kurss):

- Knuts Skujenieks ir atdzīojis ne tikai tautasdīzemas, bet arī tautas balādes (serbu, dāņu, krievu, norvēģu, islādiešu, fēru), skaitāmpantus (angļu) un šūpuļdzīzemas (islādiešu);

· K. Skujenieks atdzīojis ļoti daudzu valstu tautasdīzemas. No sauszemes robežas kaiminiem minamas Lietuva, Igaunija, Baltkrievija un Krievija, no jūras robežas valstīm - Zviedrija, Somija un Dānija.

Gitu gaidām redakcijā pēc balvas.

Atbildes un nākošo konkursu gaidām līdz 13. oktobrim.

Fantastisku cilvēku komanda

Latvijas studentu dzīvē pēdējā laikā notiek daudzas aktīvitātes, arī cīņa par savām tiesībām. Par to, kas jauns Latvijas Studentu apvienības (LSA) plānos un darbā, kāds ir skats nākotnē un ko nozīmē apvienībā strādāt - saruna ar LSA prezidenti KRISTĪNI ANTI.

Studentu apvienības darbība un plāni

Latvijas Studentu apvienībā mazā komanda ir septini valdes locekļi, katram no viņiem ir sava darba virziens. Ikdienā sa tiekamies bieži, bet valdes sēdes notiek reizi nedēļā. Apvienībā visi ir brīvprātīgie, tādēļ, lai tajā strādātu, ir jāskatās uz pasauli ar "rožainām brillem" - vissmaz sākumā. Pat esmu ļoti laimīga, ka šo gadu man ir iespēja strādāt ar tik fantastiski uzņēmīgiem un radošiem cilvēkiem, kādi ir LSA valde.

Martā notika LSA kongress. Tā tika noteikta šīgada prioritāte - studentu sociālais nodrošinājums. Protams, blakus tam ir studentu tiesības un izglītības kvalitāte.

Visvairāk laika aizņem darbs dažādās Izglītības un zinātnes ministrijas darba grupās, kā arī oficiālās un neoficiālās sarunās, pārliecīt par mūsu idejām. Pašlaik strādā Stipendiju reformas, Kredītēšanas noteikumu un Grozījumu augstākās izglītības normatīvajos aktos darba grupa. Galvenā problēma ir tā, ka šis darbs reizēm ilgst pusgadu vai vairāk, bet arī tad nav garantijas, ka pieņemtie lēmumi tiks akceptēti politiskajā limeni. Bieži vien ir arī tā, ka LSA netiek ie saistīta lēmumu sagatavošanā. Ir bijuši gadījumi, ka, piemēram, informāciju par budžeta vietu samazināšanu vai transporta kompensāciju likvidēšanu uzzinām no preses aģentūrām.

Tā kā LSA biedri ir studējošo pašpārvaldes, tad pašsaprotami ir tas, ka organizējam izglītojošus un motivējošus seminārus. Kā viens no nozīmīgākajiem pēdējā laika pasākumiem bija Latvijas Studentu līderu forums, kas notika Ber

nātos, netālu no Liepājas. Tā piedalījās apmēram 80 studenti no visām Latvijas augstskolām. Forums palīdzēja labāk saprast, kādam ir jābūt labam līderim, kā viņam jāstrādā ar cilvēkiem, kā jāmotivē pārējie komandas locekļi kopējam mērķim utt.

Oktobra beigās Ventspils

augstskolā notiks 2. Studentu senatoru seminārs. Tā dalībnieki būs studentu pārstāvji no augstskolu senātēm jeb senatori. Šogad mēs domājam viņus sadalīt "senioros" un "junioros", lai strādātu darba grupās atbilstoši viņu pieredzei. Ar laiku šis seminārs varētu pārvērsties par sava veida studentu senatoru sertifikācijas pasākumu.

Novembrī ir plānots jaunos pašpārvalžu locekļus motivējošs seminārs "Kām rūp studenti?", decembrī - ikgadējais svītīgais notikums "LSA GADA BALVA", kurā tiek izvērtēti visa gada notikumi un nominēts Gada students, Gada pašpārvalde, rektors utt.

"Visvairāk mani uztrauc, ka par normālu pārādību arvien biežāk tiek uzsvērts tas, ka studentam ir jāstrādā. Ilgāku laiku esam dzīvojuši apstākļos, kad paļauties var tikai uz savu izveicību. Pie tam darba meklētāja izglītība nav noteicošais faktors. Šāda "izsišanās" tiek uzskatīta par sava veida veiksmnieka paraugu. Veiksmnieks ir tas, kam ir attiecīgi ienākumi (nevis izglītība vai kādas citas garīgas vērtības), savukārt neveiksmnieks - tas, kam šādu ienākumu nav. Valda uzskats, ka "normālam" studentam ir jāprot apvienot studijas ar darbu. Ja tu to nedari, tad ar tevi kaut kas nav kārtībā. Šāda šabloniska attieksme un cilvēku vērtējums mani rada patiesas skumjas."

Starptautiskā sadarbība

LSA ir Eiropas Studentu apvienības biedre. Tas nozīmē, ka piedalāmies šīs apvienības darbā: regulārajās sanākšanās (valdes sēdēs un konventos), kā arī seminaros par izglītības kvalitāti, mobilitāti, pārnacionālo izglītību u.c. Eiropas Studentu apvienības loma Boloņas procesa virzībā un tā izvērtēšanā ir nozīmīga, jo bieži vien tieši studenti pievērš uzmanību vēl neatrisinātiem jautājumiem (piemēram, dažādu trešo valstu izglītības iestāžu filiāļu darbībai un to kontroles mehānismiem) vai arī atgādina, ka Eiropas augstākās izglītības telpa būs vienota tikai tad, ja visas tās locekļi sagatavos nepieciešamos "mājas darbus" (piemēram, ie viesīs visiem saprotamu akadē

misko grādu un kreditpunktu sistēmu, kas būtu savstarpēji salīdzināma un pārnesama, ja students studē dažādās valstīs).

Mēs sadarbojamies ar Lietuvām un Igaunijas studentus pārstāvošām apvienībām. Novembrī visas trīs minētās organizācijas tiksies Tallinā, lai no jauna noslēgt Baltijas Studentu apvienību līgumu, kas ir pārstrādāts un pielāgots šībrīža sadarbības optimālajam mode līm. Esam domājuši par kopēju lielāku pasākumu, pēc kura varētu izdot apkopojošu materiālu par Baltijas studentu sociālajām garantijām.

Publiskās aktivitātes

Skaļākais notikums šīnā gādā bija pikets pie Izglītības un zinātnes ministrijas, ar kuru vēlējāmies pievērst sabiedrības un valdības uzmanību nepietiekamajam studentu sociālajam nodrošinājumam. Ar to mēs sa

"..Eiropas Studentu apvienība vienmēr ir uzsvērusi, ka augstākā izglītība nav "prece", bet tiesības."

protam visu studentu sociālo garantiju kompleksu - veselības apdrošināšanu, starppilsētu transporta atlaides, sociālos pa

saistības nākotnē. Pie tam bieži tiek nemnts gan studiju, gan studējošā kredits uz visu studiju laiku. Domāju, ka kreditu atdošanas process būs diezgan smags, jo valsts ekonomiskā situācija nav tik stabila, ka visi šie kreditiņemēji varētu strādāt labi atalgotu darbu.

Visvairāk mani uztrauc, ka par normālu parādību arvien biežāk tiek uzsvērts tas, ka studentam ir jāstrādā. Ilgāku laiku esam dzīvojuši apstākļos, kad palauties var tikai uz savu izveicību. Pie tam darba meklētāja izglītība nav noteicošais faktors. Sāda "izsišanās" tiek uzskatīta par sava veida veiksmnieka paraugu. Veiksmnieks ir tas, kam ir attiecīgi ienākumi (nevis izglītība vai kādas citas garīgas vērtības), savukārt neveiksmnieks - tas, kam šādu ienākumu nav.

Valda uzskats, ka "normālam" studentam ir jāprot apvienot studijas ar darbu. Ja tu to nedari, tad ar tevi kaut kas nav kārtībā. Šāda šabloniska attieksme un cilvēku vērtējums mani rada patiesas skumjas.

Tagad ir modē teikt, ka akadēmiskajā izglītībā valda stagnācija, tā nav "rentable" un tai nav nekāda izmantojuma. Tas liecina, ka visu vērtējāmo patēriņās sabiedrības viedokļa. Bet skatīties uz augstāko izglītību tikai kā uz "preci" nozīmē to ierobežot. Iegūtā izglītība nav izmērāma gramos vai kilogramos, tāpēc Eiropas Studentu apvienība vienmēr ir uzsvērusi, ka augstākā izglītība nav "prece", bet tiesības. Akadēmiskā izglītība tiek nepamatoti noniecināta. Jebkura augstākā izglītība cilvēkam iemāca domāt un atrast informāciju.

Studentu situācija Latvijā, solidzinot ar kaimiņvalstīm

Ari Lietuvas studentiem ir mazas stipendijas, viņi arī strādā pie dažādiem kreditēšanas modeļiem. Igaunijas Studentu apvienība ir desmitreiz bagātāka nekā mūsu, tā sevi nodrošina ar AISEC karšu tirdzniecību. Lielā mērā šī iemesla dēļ viņi var algot cilvēku komandu, kas strādā uz projektiem. LSA visi ir brīvprātīgie, kas kaut kur paraleli strādā. Tas mūs ierobežo. Igaunijā studentiem ir arī spēcīgi lobiji parlamentā. Viņu pēdējais sasniegums ir tāds, ka

Baznīcas iela 5, Riga, LV-1050
Tālrs.: 7034673

tiks pieņemta jauna stipendiju sadales kārtība. Tā paredz, ka visi nestrādājošie studenti saņem apmēram Ls 50 lielu stipendiju kā sava veida kompensāciju par to, ka nestrādā, bet veltī sevi studijām. Šī ideja man patīk. Tas, ka kaut ko tādu var paveikt tepat kaimiņvalstī, tiešām iedvesmo.

Latvija stipendijas pašlaik nosaka pēc sekmēm, bet atzīmju grāmatīņa, kas, protams, liecina, ka studenti ir labs, tai pašā laikā neparāda to darbu, ko viņš veic pētniecībā. Iespējams, tieši pēdējais būs tas, kas virzis tālāk zinātni. Tas, ka studentam visos priekšmetos ir devini, vēl nenorāda, ka viņš ir labākais.

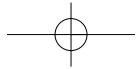
Kāds ir studentu sociālais stāvoklis šobrīd?

Studenta sociālais nodrošinājums ir tāds, kādu viņš pats sev nodrošinājis. Studentiem kā ipašai sociālajai grupai nav paredzētas atlaides sabiedriskajos pakalpojumos (ja neskaita pilsētas transporta pakalpojumus). Studenti, protams, ir "dzivelīga" tauta, kas daudz ie gulta savā attīstībā, tomēr nemtie krediti kaut kad būs arī jāatlod un tad būs jāsaskaras ar dzīves realitāti. Jārēķinās, ka pēc studijām būs jākārt arī pārādījumi. Izglītības ministram K. Šadurskim ir ideja dot kreditus, kas pēc studijām tiks dzēsti, ja cilvēks strādās noteikta specialitātē.

Izglītības ministrija Studētu apvienībai aizrāda, ka jācīnās par studiju kvalitāti. Par kādu studiju kvalitāti var cīnīties, ja studentam ir jāstrādā? Ministrija arī atgādina, ka gandrīz visa atbildība par studiju kvalitāti ir jāuzņemas studentam. Piekrītu, ka studentam tiešām ir jāuzņemas atbildība un jādara viss, kas no viņa atkarīgs, tomēr savā daļā atbildības gulstas arī uz pašu augstskolu. Tājā ir jādarbojas kvalitātes nodrošināšanas sistēmai, kas pastāvīgi sekot izglītības kvalitātei.

Jauni cilvēki bez augstākās izglītības diploma strādā labi atalgojot, un atbildīgās vietās un uzskata, ka tas ir normāli. Manuprāt, nav īsti pareizi, ja jauns esi tīcis ļoti augstā amatā, iesākumā vajadzētu pabūt arī "paša apakšā", lai saprastu, kā darbojas mehānisms.

ANDA LASE

“Vai tev ir mērķis? Vai tu domā līdzī savai rīcībai?”

PĒTERIS JURČENKO, Latvijas Universitātes Studentu padomes (LU SP) priekšsēdētājs: "Mans novēlējums ir iemācīties nebūt fonam. Nebūt nullei, kuru reizinot ar vienalga kādu skaitli, galarezultāts tik un tā ir nulle. Ja nevari savādāk, "pieskaities" simtam un esi vismaz kaut kā liela fons."

Pēteris Jurčenko: "“Campus Europae” projektā iepazinos ar kādu meiteni. Viņa mācās ekonomistas un daudziem asociējas ar blondini, kaut gan patiesībā viņai ir tumši mati. Meitene ir smukīna - mazīna, tieviņa - un tieši tādēļ arī daudzu acis, atvainojos, stulba. Garām skrienot, vienreiz biju ar viņu runājis, un diemžel viņa uz maniem jautājušiem atbildēja kā blondine.

"Campus Europae" projektā es viņu satiku atkal. Šoreiz apsedāmies un aprunājamies "dziļāk". Es uzzināju, ka vina ir daudz celojusi, perfekti pārvalda vismaz trīs svešvalodas un patiesībā ir loti inteligenta un interesanta meitene. "Man neviens nekas nav jāpierāda," skanēja viņas atbilde uz manu jautājumu: "Kāpec tu lauj sevi uzskatīt par blondīni?". Un es vienai pilnībā piekrītu. Zini, kas notiks, ja tu kādam desmit reizes dienā un tā nedēļu no vietas teiksi: "Tu es cūka"? Astotajā dienā viņš nāks tev preti rukšķedams!"

- Visiem tiem, kuri ne reizi savā dzīvē nav atvēruši LU galvenajā ēkā esošās pirmās durvis pa kreisi, atklāj, kas īstī slēpjās aiz uzraksta "126. kabinets. Studentu padome"?

- Aiz šim durvīm atrodas divas telpas, kurās, izņemot LU studentus, nekā citi ipaša nav. Jā, tur ir pāris galdu, krēslu un datoru, bet LU SP būtibū veido tieši tie studenti, kuri, ieguldīt tajā mazu daļu no sevis, rada to, kas ir 126. kabinets. Tur nekas neslēpjās. Tur vienās.

Ja kalns neiet pie Muhameda, tad Muhameds nāk pie kalna! No 6. līdz 10. oktobrim visi pirmkursnieki ir aicināti piedalīties LU SP rīkotajā "Studentu

nedēļā". Tājā ikvienam būs iespēja uzzināt kaut ko vairāk par rotācijas procesu, studentu tiesībām un sociālajām garantijām. Protams, mēs iepazīstināsim arī ar LU SP - kas tā ir, un ko studenti tajā var darīt. Šī pasākuma mērķis nav informēt aktīvākos, bet uzrunāt pēc iespējas vairāk studentu.

Esmu sapratis, ka par to visu studentiem ir jāpāstāsta kādam no viņu pašu vidus. Mēs, kas vienas šīs lietas zinām, nevaram saprast to, ko nezina viņi. Tieši tādēļ jau tagad no katras fakultātes tiek izvēlēts viens pirmkursnieks, kura teiktajām atšķirībā no mūsu sacītā viņa kursabiedriem, jo viņš būs viens no "savējiem". Trījos vakaros LU SP uzklausis trispadsmit fakultāšu studentu jautājumus un mācis viņus atbildēt uz tiem saviem kursabiedriem. Katru dienu mēs izbrauksim uz divām fakultātēm, bet nebūsim galvenie. Galvenais būs students.

Kristīne Ante, 2001./2002. akad. g. LU SP priekšsēdētāja, Latvijas Studentu apvienības (LSA) prezidente: "Pēteris? Fiziks, kurš nelaiž garām iespēju, lai to atgādinātu, jo fizmati taču ir vislabākie cilvēki!:"

Šajā gadā mana saskarsme ar LU SP nav bijusi tik cieša kā agrāk. Esmu bijusi tikai pirmajā LU SP sanākšanā, kurā par tās priekšsēdētāju tika ievelēts Pēteris. Toreiz pretendēja divi kandidāti un bija patiesi interesanti vērot, kā ktrs no viņiem sevi prezentēja.

Pēteris mani pārsteidza, pirmkārt, ar savu apģērbu - ierasto dzēmperīti bija nomainījis melns uzvalks, otrkārt, to nōpētnību, ar kādu viņš bija sagatavojis savu uzstāšanos. It kā jau tie paši "vecie" jautājumi - studiju kvalitāte un LU SP tēls -, bet Pētera domāšanas veids bija un ir palicis patiesām oriģināls. To es uzskatu par viņa lielāko plusu.

Domāju, ka nevaru objektīvi novērtēt LU SP darbību kopumā, bet dažas lietas viņiem tiešām ir labi izdevušās, piemēram, LU SP filma un "Aristotelis". LU

SP kā parasti ierobežo cilvēku resursi, kā arī dažādas formalitātes un cilvēki, kas vēlas būt vienā vai otrā amatā, bet nevēlas to piepildīt ar saturu."

- Kas ir tās lietas, kuras LU SP esi izdarījis tieši tu, tās priekšsēdētājs?

- Kad kļuvu par priekšsēdētāju, es LU SP pazīnoju, ka manā vadībā tā kļūs par spēcīgu un Latvijā ievērojamu organizāciju, pazīstamāku par AISEC un, ja vajadzēs, - arī par LSA. Apzinot, ka to var panākt, tikai mērķtiecīgi strādājot. Šajā mirklī es varu runāt par pabeigtām lietām. Tā ir Aristoteļa svētku neformāla daļa Latvijas Dzelzceļa vēstures muzejā. Tā ir LU SP prezentācijas filma. Mūsu informatīvās mapes. Tas ir "Campus Europae". LU SP atalgojums ir labi padarīts darbs.

Jau vairāk nekā mēnesi LU SP notiek akcija "Ienāc ciemos, esī ar mums". Tās laikā studentiem ir iespēja reģistrēties [www.LUSP.lv/pievienojies](http://LUSP.lv/pievienojies). Mēs ikvienam piedāvājam iesaistīties "Iespēju kartes" projektā. Tā būs iespēja brīvi apmeklēt visus pasākumus, ko veidos Universi-

- Ko tagad, jau vairāk nekā pusgadu esot LU SP priekšgalā, vari pateikt par saviem priekšgājējiem - 2001. / 2002. akad. g. priekšsēdētāju Kristīni Anti un 2002. / 2003. akad. g. LU SP līderi Jāni Palkavnieku?

- Kristīni es vairāk pazīstu kā LSA prezidenti, nevis LU SP priekšsēdētāju. Kad iestājos Universitātē un aizgāju uz savu pirmo "Aristoteli", uz skatuves visu studentu priekšgalā savu uzrunu teica LU SP priekšsēdētāja Kristīne Ante. Tājā bridi man likās, ka LU SP priekšsēdētājs ir kaut kas tāls un neaizsniedzams. Kaut kas forš un skaists. Tas cilvēks, kas milzīgāji Universitātē vada visus studentus. Toreiz domāju, ka, iespējams, uz "Aristotela" skatuves reiz stāvēšu arī es. Šogad tas ir piepildījies, un es to novēlu ikvienam Universitātē studentam, kurš tiecas pēc savu mērķu ištešanās.

Man loti patīk, ka Jānim ir radošas idejas. Tas varbūt ir negaidītas, bet labas. Šobrīd viņš man liekas savam amatam atbilstoši tieši tāpēc, ka spēj izlo-

.. Ticēju, ka arī es reiz stāvēšu uz "Aristoteļa" skatuves. Patiesībā šāda iespēja ir ikvienam LU studentam, kurš to pa īstam vēlas.."

tates studenti, un tiem, kas nevēlesies būt fons, tā būs izdevība pamēģināt daudzas lietas arī praksē. Es nevēlos, lai tas kļūtu par svarīgāko, bet katram studentam, kurš būs sevi apliecinājis LU SP, mēs jau tuvākajā nākotnē domājam izsniegt serifikātu, kura vērtība būs tik liega, cik vērtība būs cilvēki, kas to saņems.

Sogad LU SP ir loti nopietni pievērsusies ārzemju sakariem. Rikojot dažādus kultūras pasākumus, mēs savās aktivitātēs plānveidā iesaistām ārzemju studentus. Sarikot Šrilankas, Lībānas vai Sirijas studentiem "diensi" kādā klubā, manuprāt, ir banāli un prasti. Ir jāagatavo tāda mēroga pasākumi, uz kuriem atrauč attiecīgas valsts kultūras ministrs. Ja LU SP vai kāds cits vēlas Universitātei piešaistīt ārzemju studentus, ir jāorganizē tikai šāda veida sarīkumi. Viens nopietns kultūras pasākums atsver simts "diseņes".

Es vēlos uzsvērt, ka ar to, ko likām "Campus Europae" māpē, mēs prezentējam ne tikai LU SP, bet arī visu Universitāti un, vēl jo vairāk, - daudziem arī Latviju. LU SP bija arī Šrilankas Jaunā gada organizētāja. Interesanti pasākumi tiek plānoti Sirijas studentiem.

Latvijas Universitātes Studentu padome

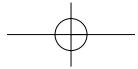

Raiņa bulvāris 19-126
Rīga LV-2135
Tālr. +371 7034316, +371 7034317
Fax. +371 7820113
E-mail: lusp@lu.lv
Mājas lapa: www.lusp.lv

Universitātē jau ir nodibināts Libānas - Latvijas kultūras klubs, kurā apvienojušies cilvēki no Libānas un citi Latvijas studenti. Pagaidām gan tiekai no LU. Viņi jau ir bijuši pie Latvijas kultūras ministra un vienojušies par pasākumu, ko Libānas - Latvijas kultūras klubs 21. novembrī rikos Universitātē. Ielūgumi tiks izsūtīti gan Libānas kultūras ministram, gan Latvijas Valsts prezidentei. Tie būs svētki arī Latvijas studentiem. Darbs jau ir sācies, un ieceres tiek ištešotas. Ja libānu studenti, aizbraukusi atpakaļ, stāstīs saviem draugiem, ka Latvijā ir tāda Latvijas Universitātē, kurā notiek ne tiekai mācības, bet arī interesanti pasākumi, LU SP savu mērķi būs sasniegusi.

Pēteris Jurčenko: "Runājot ar studentiem, esmu atlājis, ka vieni ir masa, bet citi - individualitātes. Tās ir katra pa sevi, to ir loti daudz, un tās nevar klasificēt, kā to var ar masām. Mani šokēja atskārsme, ka augstākā izglītība vēl nepadara cilvēku par individualitāti. Loti daudz nosaka dzīves uztvere. Vai tev ir mērķis? Ko tu zini par to? Izglītība ir blakus. Tā nevar būt pamats. Universitātē cilvēks paaugstina savu līmeni, bet nav tā, ka visi no šejienes iziet vienādi. Agrāk domāju, ka liela nozīme ir tevis izvēlētajai studiju programmai. Ka katra no tām apvieno cilvēkus ar līdzīgiem dzīves stilīem. Tagad zinu, ka tam nav nozīmes. Viss ir atkarīgs no tā, vai cilvēks domā par to, ko dara. Vai tu domā līdzī savai rīcībai? Man prieks, ka ir cilvēki, kuri domā, bet labi ir arī tas, ka tādi nav visi. Lai izceltos, nepieciešams fons. Mans novēlējums ir iemācīties nebūt fonam. Nebūt nullei, kuru reizinot ar vienalga kādu skaitli, galarezultāts tik un tā ir nulle. Ja nevari savādāk, "pieskaities" simtam un esi vismaz kaut kā liela fons."

GITA LIEPIŅA

No kreisās: J. Daugavietis un R. Lagimovs

"Bitīt' Matos" ir radio "NABA" raidījums par Latvijas nekomerciālo mūziku un ne tikai. Katru svētdienas vakaru to vada šīs mūzikas (un ne tikai) speciālisti JĀNIS DAUGAVIETIS un RAIMONDS LAGIMOVS (pazīstams kā DAMBIS). Jānis mācās Latvijas Universitātes 13. (Sociālo zinātņu) fakultātē, specializējas mūzikas socioloģijā. Arī Dambis bieži staigā pa Universitātes ēkām. Vini sakā: "Laiķu pa laikam Latvijā parādās grupas, kas ir labas arī pasaules mērogā, un, protams, pirmsais raidījums, kur tās skanēs, būs mūsējais!"

"Bitīt' Matos" sākums

Mums jau sen likās, ka Latvijas plāssaziņas līdzekļos netiek atspoguļots pietiekami plašs latviešu mūzikas spektrs, informācija ir ļoti virspusēja un lielākā tās daļā paliek aiz katra. Tiem, kurus interesē neatkarīgā mūzika, mūsuprāt, vajag to piedāvāt. Pirmais mēģinājums bija radio "Skonto" 1995. gadā, bet pēc trīs mēnešiem nolēma, ka šādu raidījumu nevienam nevajag, jo tas neatbilda formātam. Vēl viens mēģinājums 2002. gada beigās bija radio "KNZ", ar ko mēs pierādījām, ka LATVIJĀ IR LIELA AUDITORIJA, KAS VĒLAS KLAUSĪTIES SAVADĀKU MŪZIKU.

Princips, pēc kāda izvēlas mūziku

Tā kā radio "NABA" ir dzirdami brīva formāta raidījumi, tāda pati ir arī tajos izveidētā mūzika. Viens no mūsu raidījuma nosacījumiem ir tāds, ka SPĒLĒJAM MŪZIKU, KAS RADĪTA LATVIJĀ. Stili un žanri var būt visdažādākie - elektroniskā, akustiskā, folklorā, funk utt. Arī, piemēram, Nora Bumbiere. Kāpēc ne, ja mums viņa patīk? Raidījuma pamatā vairāk ir alternatīvā vai mazāk pazīstama mūzika. Avangarda mūzikas un dažādu eksperimentu Latvijā ir ļoti maz. Pārvarā jau mēs skatāmies pēc izjūtas - vai nu mūzika ir piemērota, vai nav.

Par "Bitīt' Matos" būtību

Mēs iepazīstinām cilvēkus ar to mūziku, ko viņi citur nevar dzirdēt. Atbalstām jaunās grupas, kas spēle nekomerciālu mūziku. Bieži vien mūsu raidījums ir pirmā vieta, kur viņi izskan ēterā. Piemēram, grupa "Aparāts" pirmo reizi uzstājas tieši pie mums. Nereti aicinām spēlēt grupas dzīvajā ēterā. Mūsu viesu vidū ir bijis gan "Dzelzs Vilks", gan "Baložu Pilni Pagalmi", gan arī Kasparis Dimiters ar dēlu. Nemītigi sekojam jaunumiem mūzikā. Mūs interesē tieši jaunās sejas.

NEKOMERCIĀLO MŪZIKU CILVĒKS RADA MŪZIKĀ

KAS DĒL, un to var just. Raidījumā gandrīz vienmēr dodam priekšroku tiem, kas dzied dzimtajā valodā. Ja grupa dzied angļu valodā, tā droši vien orientējas uz ārzemēm, grib "izsīsties" svešumā, katrā ziņā nedzied mums, neuzrunā mūs. Mūs vairāk uzrunā dzimtā valoda.

Komercgrupa iznāk tad, ja komercists no tās izveido pelnas līdzekli. Ja grupa veidojas patī, ja tai nekas nestāv aiz muguras un ja tā vēl spēle rokmūziku, tad vismaz sākumā tā būs nekomerciāla grupa.

Mēs organizējam arī koncertus, uz kuriem aicinām gan jaunās, gan arī vecās grupas. Parādām tās pirmo reizi vai atkal no jauna.

Kādēj būtu jāklausās "Bitīt' Matos"

Par mūziku, ko mēs spēlējam, nevar uzzināt nekur citur pasaule. Mums ir unikāla kolekcija, esam veci kolekcionāri, starp citu, arī paši strādājuši ierakstu studijās, ierakstot gan savas, gan citas labas grupas. Latvijā tīrgus ir tīk mazs, ka nekomerciālo mūziku nevar pārdot. Krievijā tas jau sen būtu izdarīts, bet te mēs to varam uzspēlēt vismaz radio. Latvijas mērogā ar šādu mūziku naudu pelnīt šobrīd nav iespējams.

Varbūt nākotnē, kad cilvēkiem būs vairāk naudas un arī intereses, arī Latvijā pirkis nekomerciālo mūziku. Mūsu valsts iedzīvotāji muzikālajā ziņā vienmēr ir bijuši talantīgi, tāpēc te arvien ir bijušas vismaz dažas pasaules limeņa grupas. Tas, ka tās tā arī nav kļuvušas pazīstamas, ir cits jautājums.

Viss jaunais, kas komercializējas, rodas subkultūrās. Tās ir dažādas marginālās grupas, piemēram, pagrīdes kino. Tāpēc arī šādi raidījumi ir jāklausās. PAT LIELAJĀS KOMPĀNIJĀS IR CILVEKS, KAS IZLUKO UN PĒTA PAG-RĪDES MŪZIKU, un skatās, kas tur noteik, jo tikai tā var atrast nākamo

"Nirvanu".

Par vecākajām un jaunākajām Latvijas underground grupām

Underground mūziku ir ieteikmējs faktiks, ka Latvija agrāk piedērēja bijušajai Padomju Savienībai. Viena no pirmajām tālaika pagrīdes grupām bija Pita Andersona "Melody Makers". 70. gados Hardijs Lediņš ar "NSRD" ("Nebijušu sajūtu restaurācijas darbnīca") paziņoja, ka spēlēs pagrīdes mūziku un rīkos avangarda koncertus. Kā vienu no šābrižā labākajām jaunajām grupām var nosaukt "Bērnibas Miliciju", no mazliet vecākām - "Hospitālu lelu".

Latvijā valda priekšstats, ka te pārsvārā ir latviešu mūzika, taču visu laiku ir pastāvējušas arī cīttautiešu grupas. Lai gan uzsvēram, ka "Bitīt' Matos" ir Latvijas mūzikas raidījums, mēs diezgan daudz spēlējam arī vietējo krievu un citu mazākumtautību pārstāvju darbus. Pēdējo pāris gadu fenomens ir kvalitatīva Ventspils čīgānu hip hop scēna, piemēram, mākslinieks "Big Name".

Ierakstu studijas ir ļoti dārgas, un, lai tajās kvalitatīvi ierakstītos, nepieciešams daudz naudas. Radio "NABA" ir fenomenāls pasākums. Pateicoties tam un arī bijušajam "KNZ", Latvijas mūzikas scēna ir ļoti uzplaiksnījusi, jo beidzot parādījies kāds plašsaziņas līdzeklis, kas neignorē nekomerciālo scēnu. JAUNĀS GRUPAS IR SASPAROJUŠĀS KĀ NEKAD AGĀRĀK, un, ja vēl tiek organizēts kāds underground koncerts, tās jūt, ka ir kādam vajadzīgas. Arvien vairāk pagrīdes grupu braukā apkārt pa pasauli un koncertē naktsklubos, jo īpaši hard core scēna.

Sācīs periods, kad mūzikas piedāvājums ir ļoti plašs. Mēs cenšamies atlasi labākās grupas. Latvijā ir daudz tādu cilvēku, kas ir vienīgie sava aroda speciālisti. Ja viņu nav, arī šāda

aroda nav. Latvija būtībā ir mazs ciematiņš, un ir svarīgi atbalstīt katru jauno mūzikai.

Par Latvijas iedzīvotājiem, kuri varētu klausīties neatkarīgo mūziku

Underground it kā klausās ļoti maz cilvēku, varbūt kāds procents, bet viņi ir ipaši. Varbūt tāpat kā klasiskās mūzikas auditorija, kas, kā jau sen zināms, ir 3% vai 5% no visiem iedzīvotājiem. Ja šo mūziku labi noformētu, ierakstītu un vēl parādītu TV, tai būtu daudz vairāk klausītāju. Pēdējo gadu "alternatīvās" mūzikas bums to pierāda, bet te ir "nostrādājusi" iepriekšējās sistēmas konjunktūra, un tiem, kas ar mūziku pelna, nav izdevīgi, ka parādās daudz kas jauns. Ja vienā mirkli Latvijā parādītos piecīsimt jaunu grupu, vai tad "Prāta Vētru" nepirktu daudz mazāk? Protams, arī pagrīdes grupas vienā brīdi var kļūt par megazvaigzniem. Ar katu gadu underground grupu kļūst arvien vairāk. Šis gads noteikti ir bijis vissarežītākais, tīk daudz šādas mūzikas nekad agrāk nav bijis, kaut gan joprojām ir arī fādi, kas domā, ka Latvijā pavisam kopā ir tikai ap-mēram 17 neatkarīgās mūzikas grupu. Patiesībā Rīgā vien varētu būt ap 800 grupu, nepieminot tās, kas mūzikai rada savā gulamistabā, datorā.

RIETUMĀ PASAULĒ VIENMĒR IR BIJUŠAS NEKOMERCIĀLAS STUDENTU RADIOSACĪJĀS, kas dod iespēju paplašināt redzesloku. Tāda tādā ir arī mūsu "NABA". Daudzās Latvijas mūzikas stacijas nekas nemainās. Viniem no Zviedrijas vai Amerikas tiek atsūtīta "plejiste" ar dziesmām, un vienīgais, ko didzējs drīkst darīt, - samainīt tās vietām. Tas ir bizness. "NABA" ir savādāka.

Ar Raimondu Lagimovu
un Jāni Daugavieti
sarunājušās ANDA LASE
un GITA LIEPINA

Viņa var šaut arī ar vārdiem, ilgi dejot un ātri skriet

Pirmā kura politoloģijas studente DACE KAZĀKA ir konkursa "Studentu Students" septembra uzvarētāja. Ar viņas aktivitātēm radio "NABA" klausītājus jau ir iepazīstīnāusi "Studentu Pieturās" vadītāji Anna un Artūrs. "Katrū nedēļu piespiežu sevi apstāties pie Universitātes informācijas diļa," "Universitātes Avīzei" stāsta "Septembra Studentu Studente" Dace, "jo tur ir tik daudz informācijas, ka

vienīgais, ko bieži sev pierakstu, ir vieta un laiks. Īsti pat nezinot, kas tur notiek, es skrienu un kārtējo reizi secinu-cik labi, ka esmu te ieradusies."

Man bieži jautā: "Ko tu darīsi pēc tam, kad pabeigsi politologus?" Es atbildu, ka būšu cilvēks, kas saprot to, kas notiek valdībā, un tādu Latvijā nav daudz. Ne jau visi politologi aiziet strādāt valdībā. Savu nākotni man gribētos saistīt ar komuni-

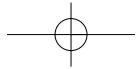
kācījām. Tā arī būtu noticis, bet man pateica, ka eksāmenu dēļ, kas politologiem un žurnālistiem pārkļājās, tas nav iespējams. Politologu teorijas man pietrūkst komunikāciju radošuma. To kompensēju "Tēvzemes un Brīvības Jaunatnes nodalījā", kurā aktīvi darbojos pēc šīgada vasaras nometnes. Dažādās simulāciju spēlēs esmu ieguvuši pieredzi, ko tagad izmantoju savas fakultātes vēlēšanās. Vasaras nometnē iepazītie-

studenti man ir palīdzējuši iešķīdīties Dāvja fondā, kuram pateicoties, par kopmītnēm tagad maksāju Ls 2,50 mēnesi. Biju iedomājusies, ka cigarešu, alko-hola un narkotiku nelietošanu popularizēt "parakstās" tikai meitenes, tādēļ mani patīkami parsteidza liela skaits puišu šo cilvēku vidū.

* * *
Esmu absolvējusi Vecpiebalgas lauku reģionālo ģimnāziju,

un mana aktivitātē nāk tieši no turienes. Piedalījos debašu kluiba darbībā, dejot modernās un tautas dejas, rakstīju dažādus zinātniskos darbus un iesaistījos visādās projektos. Bērnudārza es iemācījos staigāt un tūlit arī sāku dejot tautas deju kolektīvā "Slātavīņa". Mana mamma ir bērnudārza audzinātāja, tādēļ uz to tiku nesa šī vārda vistiesākajā nozīmē jau kopš pāris mēnešu vecuma. Kādu laiku pa-

12. lpp. ►

Vīņa var šaut arī ar vārdiem, ilgi dejot un ātri skriet

◀ 11. lpp.

ralei dejoju arī modernās dejas. Iemācījos dejot rokenrolu. **Izbaudiju sajūtas, kādas ir, ja puiši tevi nē-sā uz rokām un "svaida pa gaisu".** Šīs vasaras Deju svētki un brauciens uz Vāciju bija mani pēdējie pasākumi kopā ar tautas deju kolektīvu. Man patīk atrasties kustībā. Vienu laiku esmu bijusi starp cilvēkiem! Kā gan no manis var gaidīt sēdēšanu malā?

***

Nebiju vēl uzsākusi mācības ģimnāzijā, kad mani jau varēja redzēt jauno jaunsargu rindās. Tā bija kārtējā iespēja būt aktīvai, pie tam tur bija pilns ar vecākiem puišiem. Vēlāk, vidusskolā, es izgāju arī militārās mācības kursu. Lai piedalītos saņemībās, bija jāiemācās loti ātri skriet, un pēc tam visi gaidīja, lai tu aizsies vēl trāpītu mērķi. Ta-

gad māku labi šaut un vajadzības gadījumā varu arī ātri skriet. Orientēšanās pulciņā, kurā esmu gājusi, es iemācījos dzīvot. Ar mani mežā un, ceru, arī dzīvē nav iespējams apmaldīties. **Zinu, ko darīt, ja atlīcis vairs tikai viens sērkociņš un tas pats ir slapijs.** Ja es būtu puvis un man vajadzētu izvēlēties iet armijā pēc vidusskolas vai augstskolas, vai labāk paralēli studijām iziet militārās mācības kursu, es noteikti izraudzītos pēdējo.

***

Esmu beigusi mūzikas skolas akordeona klasi un skolas laikā dziedājusi gan korī, gan arī ansamblī. Klausoties mūziku, vēl tagad pamanu, ja kāds "dzied šķībi". Bieži mēdz tuikt, ka ierados šajā pasaulei ar briesmīgu kliedzienu un nepārstāšu kliegt līdz pat brīdim, kad kāds mani pamanīs. **Savas do-**

mas vienmēr cenšos pateikt arī skali. Ir ļoti daudzi inteliģenti cilvēki ar savu viedokli, kas bieži tiek noklusēts ar domu, lai jau runā citi. Diemžēl mūsdienās zināšanām ir vērtība tikai tad, ja kāds zina, ka tu zini. Šajā ziņā "pilsētnieki" Universitātē ir ieguvēji, jo nebaidās, ka viņu teiktās būs nepareizs. Mani ne-trauē birka "laucinieks", bet, ja kaut ko pasaku nepareizi, manas domas ir: "Ak, šausmas, atkal nepareizi, nākošreiz vairāk sagatavošos."

***

Kopā ar saviem kursabiedriem esmu izveidojusi apvienību "Laiks sasniegta mērķus", ar kuru piedalīsimies fakultātes vēlēšanās. Mūsu saraksts piedāvā Universitātē radīt debašu klubu. Vēlāk domājam pievienoties Studentu padomes Nacionālajai apvienībai. Man viss notiek instinktīvi un improvizējot. To es-

mu iemācījusies debatēs. Nezinu tādu cilvēku, kurš auditorijas priekšā varētu iziet bez emocijām. Uztraukums ir vienmēr, tādēļ jāiemācās mierigi elpot. Tas nomierina sirdsdarbību, un tev klūst vieglāk kontāktēties ar apkārtējiem. Daudzu cilvēku lielākā problema ir nevēlēšanās ie-klausīties otrā. Patiesībā taču tas ir katras paša interesēs, jo bridi, kad otrs pasaka kaut ko tādu, ko vari atspēkot, tu iegūsti savā īpašumā kārtējo bonusu. Mūsu saraksta mērķis ir to iemācīt pēc iespējas lielākam skaitam studentu. Vēl ir milzum

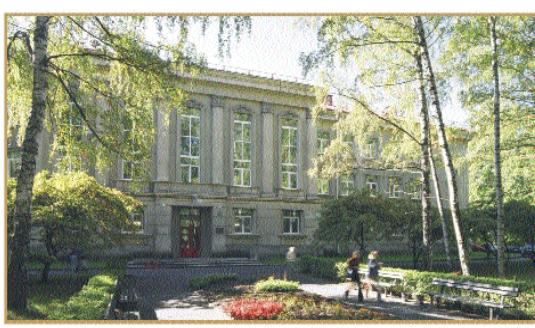

Dace Kazāka

daudz ideju. Liels pluss, ka tās visas ir svaigas, jo mēs taču mācāmies tikai pirmajā kursā!

GITA LIEPIŅA

informācija, studinājumi, reklāma

Īlūdzam Jūs uz Latvijas Universitātes
Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes

20 gadu jubilejas svītībām

2003. gada 1. novembrī plkst. 14.00 LU Lielajā aulā Raiņa bulvārī 19
un
absolventu, mācītājpēku un darbinieku salidojumu
plkst. 18.00 fakultātes telpās Jūrmalas gatvē 74/76, Rīgā

Pedagoģijas un
psiholoģijas fakultātes dekāns
prof. Andris Kangro

[Signature]

Tūlīdzam pieteikties salidojumam līdz 15. oktobrim fakultātē 704, telpā, tel: 7 034009, 7 034000 vai e-mail: vitab@eduinf.lu.lv

**Nākamajā „Universitātes Avīzes” numurā:
Daļāu fakultāšu studenti nodarbojas ar
zinātni. Šoreiz stāstīsim par tiem, kam
kopēja interese - medicina. Uzzināsiet,
piemēram, ka var būt arī aizraujoša
kliniska gadījuma prezentācija. Pie-
minēsim faktu, ka noti-
ka ENIRDEM konfe-
rence, bet būtiskā-
kais, ka akadēmiskajai
vienībai „AUSTRUMS” jau
120. Gada svētki.**

Tu esi students un studē, un tu gribi klūt par mēneša "Studentu Studentu"

Viss, kas tev nepieciešams, ir pildspalva un šī anketa. Ik mēnesi radio "Naba" raidījumā "Studenta Pietura" tevi sadzīrēs 1000ši. Atceries! Tā ir publicitāte kopā ar mums! Akadēmiskā gada noslēgumā cīnies par titulu "Gada Studentu Students". Tagad beidz lasīt šo un ķerīs pie darba - aizpildi anketu.

Raidījuma "Studentu Students" anketa

Vārds, Uzvārds _____

Gadu skaits _____

Augstskola/fakultāte/kurss _____

E-pasts un tālrunis _____

Vai tu esi runājis radio/uzstājies TV? JĀ NĒ

Ja esi - kad un kāpēc? _____

Kā tev patik, kad tu redzi Sauli? _____

Trīs pazīmes, kas liecina, ka tavā priekšā stāv students? _____

Lai piedalītos konkursā, uzraksti 100 vārdu garu eseju. Tēma - "es". Un vēl - iegūsti trīs tavu domubiedru parakstus, kas atbalsta tavu kandidatūru! Ja redzi šo anketu kojās pielīmētu pie sienas, droši plēs nost un piedālies konkursā!!!

Anketas jnogādāt LU Studentu padomē
vai sūtīt uz e-pastu: naba@radionaba.lv ar norādi "Studentu Students"

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE

Tekstus redegē IEVA ZIEMELE

Fotogrāfs TOMS GRĪNBERGS

Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA

Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586
(pastkastīte atrodas LU kancelejā)

Tālruni: 7034328; Fakss: 7034438

E-pasts: luua@lu.lv; Internetā: <http://www.lu.lv/ua>

Reģistrācijas apliecība Nr. 535.

Parpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.